

ELS SALARIS DEL SECTOR DEL TURISME A BARCELONA

2018

Juny de 2020

Departament d'Anàlisi
Oficina Municipal de Dades

B
BC
BN

ÍNDEX

I.	PRESENTACIÓ	2
II.	SÍNTESI DELS PRINCIPALS RESULTATS	3
III.	EL SECTOR DEL TURISME A BARCELONA. PERFIL DE LES PERSONES TREBALLADORES AL SECTOR.	4
IV.	ELS SALARIS AL SECTOR DEL TURISME A BARCELONA.	7
IV.1.	Salaris al turisme a Barcelona i a d'altres àmbits i ciutats	7
IV.2.	Salaris al turisme a Barcelona per subsectors i sexe	9
IV.3.	Salaris al turisme a Barcelona per edat	11
IV.4.	Salaris al turisme a Barcelona per nacionalitat	13
IV.5.	Salaris al turisme a Barcelona per nivell d'estudis	14
IV.6.	Salaris al turisme a Barcelona per grup professional	16
IV.7.	Salaris al turisme a Barcelona per tipus de contracte	18
IV.8.	Salaris al turisme a Barcelona per tipus de jornada	19
IV.9.	Salaris al turisme a Barcelona segons la dimensió del centre de treball	21
V.	DIFERÈNCIES SALARIALS ENTRE DONES I HOMES AL SECTOR DEL TURISME DE BARCELONA	23
VI.	LA CAPACITAT ADQUISITIVA DELS SALARIS AL SECTOR DEL TURISME DE BARCELONA 2010-2018.....	24
VII.	DISTRIBUCIÓ SALARIAL AL SECTOR DEL TURISME DE BARCELONA I D'ALTRES ÀMBITS. EL MILEURISME.	29
VIII.	NOTA METODOLÒGICA.....	33

I. PRESENTACIÓ

El sector del turisme és essencial per a l'economia de la ciutat. L'estimació a partir de les dades de la Mostra Continua de Vides Laborals de la Seguretat Social corresponent a l'any 2018 revela que va concentrar aproximadament el 12% dels llocs de treball localitzats a la ciutat. A la vegada, el seu pes és molt rellevant també dins del sector turístic català, un sector que aporta el 12% del PIB de Catalunya i que ha estat clau per a l'activitat econòmica del país, tant per la seva dimensió com pel dinamisme que ha mostrat els darrers anys en la creació d'ocupació, actuant com a motor de creixement especialment en la represa econòmica després de la darrera gran recessió.

L'activitat turística a la ciutat va marcar màxims l'any 2019. Segons les dades de l'INE, la xifra de visitants va tancar l'any amb 8,5 milions de persones, un 5,9% més que en el 2018 i el nombre de pernoctacions es va enfilars als més de 21,3 milions, un 5,8% més.

Tanmateix, la declaració de l'estat d'alarma al país per tal d'evitar l'expansió de la pandèmia del coronavirus ho ha capgirat tot. Les mesures han estat devastadores per l'economia i molt especialment pel sector turístic, que s'ha vist abocat a la paràlisi. A tall d'exemple, a l'abril, amb els establiments hotelers tancats, l'activitat va ser nul·la i els visitants allotjats als hotels han davallat prop del 60% fins al maig en taxa interanual. El sector està sent un dels més afectats per aquest xoc exogen. Només a l'Hostaleria, a la fi del 1r. trimestre de 2020, l'ocupació ja s'havia reduït en més de 10.100 assalariats respecte a finals de 2019, sense comptar les persones afectades per ERTO, gairebé 52.200 registrades fins a finals de maig.

En un moment en que el pitjor de la crisi sanitària va quedant enrere i les veïnes i veïns tornen als carrers, mentre l'absència de visitants és encara molt present, Barcelona vol reactivar el turisme impulsant iniciatives que mostren la nostra destinació com una oferta atractiva i segura. Amb el debat sobre el model turístic de nou sobre la taula, la nova etapa post pandèmia es planteja com una oportunitat per relançar un turisme de més qualitat.

En aquest escenari i amb l'objectiu de contribuir a facilitar aquest debat, l'Oficina Municipal de Dades de l'Ajuntament de Barcelona presenta aquest informe sobre els salaris al sector del turisme de la ciutat, que aporta noves dades per a la diagnosi del mercat laboral en aquesta branca d'activitat. A partir de l'explotació i anàlisi de la informació salarial provinent de la Mostra Continua de Vides Laborals (MCVL), i sobre la base dels informes anuals sobre salaris per a la ciutat de Barcelona¹ que des de 2016 porta a terme el Departament d'Anàlisi de l'OMD, en aquest document s'ofereix, a la vegada, una breu síntesi del perfil del sector.

A diferència dels informes generals sobre salaris, centrats en les persones assalariades residents a Barcelona, en aquesta ocasió es presenten els guanys salarials mitjans de les persones que treballen al sector turístic de la ciutat, visquin on visquin. De forma similar als informes anuals, s'analitza l'estructura salarial en funció de les característiques personals dels treballadors/es i d'altres variables relacionades amb el lloc de treball que ocupen, per subsectors del turisme. També s'analitzen les diferències salarials entre dones i homes al sector, així com l'evolució de la capacitat adquisitiva dels assalariats entre 2010 i 2018, per finalitzar abordant breument el fenomen del mileurisme al turisme.

¹ Tots els informes es troben disponibles a <http://ajuntament.barcelona.cat/barcelonaeconomia/ca/mercat-de-treball/salaris>

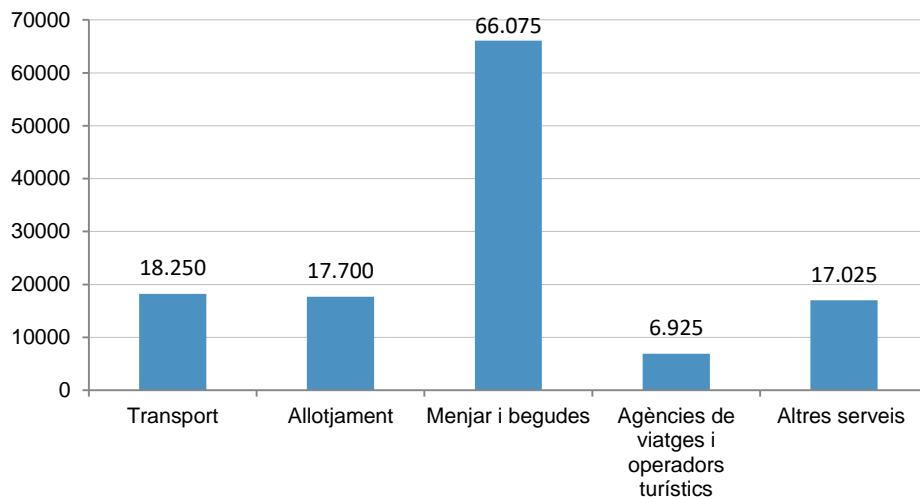
II. SÍNTESI DELS PRINCIPALS RESULTATS

- L'any 2018, el sector del turisme va concentrar uns **126.000 llocs de treball a Barcelona, l'11,8% de l'ocupació de la ciutat**. Els *Serveis de menjar i begudes* van concentrar més de la meitat del llocs de treball (52,5%), *Serveis de transport*, *Allotjament* i *Altres serveis* van representar a l'entorn del 14% de l'ocupació cadascun d'ells i *Agències de viatges i operadors turístics* van tenir un pes més reduït (5,5%).
- Els **autònoms van concentrar el 15,1% dels llocs de treball al sector del turisme**, un percentatge superior al del conjunt de l'economia (10,9%).
- L'ocupació al turisme va ser **majoritàriament masculina** (57,8%), en bona part per l'elevat pes d'aquest col·lectiu al subsector del *Transport*, mentre que el sector presenta una **estructura d'edats** relativament **més rejoyenida** que la del conjunt de sectors econòmics.
- L'any 2018, **el salari mitjà dels treballadors al sector turístic Barcelona va ser de 22.187 euros bruts anuals, un 26% inferior al salari mitjà** del conjunt de l'economia.
- En termes de **salari/dia**, la remuneració mitjana al sector es va situar en els **75,16 €/dia** i va continuar essent molt inferior al salari mitjà del conjunt de sectors econòmics (-21,9%).
- Les **remuneracions mitjanes a Barcelona van ser inferiors a les d'altres capitals com Palma de Mallorca o Madrid**, tant en termes de guanys anuals bruts com de salari/dia.
- Les diferències salarials entre els subsectors del turisme són molt significatives. El del **Transport** va registrar l'any 2018 les remuneracions mitjanes més elevades (35.427 €/any), més que doblant les dels **Serveis de menjar i begudes** (15.845 €/any).
- El **salari mitjà de les dones al sector l'any 2018 (19.932 €/any)** es va situar un 22,7% per sota del que van percebre de mitjana les dones a la resta de sectors. En el cas dels **homes (23.918 €/any)** el biaix va ser encara més accentuat (-30,5%).
- Les retribucions mitjanes de les dones al sector turístic de la ciutat van ser un 16,7% inferiors a les dels homes. La **bretxa salarial de gènere** va ser més reduïda al turisme que pel conjunt de l'economia de la ciutat (25,1%) i va tendir a reduir-se de 2010 a 2018. Pels assalariats del sector en jornada completa la bretxa salarial va ser de l'11,3%.
- Malgrat els baixos nivells retributius, les **diferències salarials intergeneracionals** també van ser significatives al turisme. Els salaris mitjans dels de 45 i més anys (27.429 €/any) van pràcticament duplicar els dels joves de fins a 29 anys (13.912 €/any).
- Les **diferències salarials entre grups professionals** van ser similars a les existents al conjunt de l'economia i el sou mitjà dels *Titulats* del sector (més de 51.600 €/any) va multiplicar per 2,8 vegades el d'*Auxiliars* (18.135 €/any).
- **Tipus de contracte i de jornada** també van ser determinants del nivell salarial al turisme. Els assalariats amb contracte indefinit van percebre unes remuneracions (22.700 €/any) superiors en un 40% als que tenien un contracte temporal. El salari en jornada completa (menys de 26.000 €/any) va gairebé duplicar el dels treballadors amb jornada parcial.
- L'elevada concentració de treballadors del turisme en **petits centres de treball** de menys de 50 treballadors, pot ser un altre factor que incideix en el baix nivell salarial al sector.
- Les remuneracions anuals mitjanes del sector van registrar en 2018 un augment del 2,1% respecte a 2017 en termes reals, recolzades en la positiva evolució del sector. Però entre 2010 i 2018, la **pèrdua de capacitat adquisitiva** dels salaris anuals al turisme ha estat del 2,5%. En termes de salari/dia la reducció de poder adquisitiu (-6,9%) ha estat més severa pels homes que les dones i superior a la registrada pel conjunt de l'economia (-5,6%).
- El 2018 **el 41,7% dels assalariats del sector del turisme a Barcelona era com a màxim mileurista**, deu punts percentuals més que al conjunt de sectors econòmics. Als *Serveis de menjar i begudes*, el 59,3% dels assalariats va percebre com a màxim mil euros al mes.

III. EL SECTOR DEL TURISME A BARCELONA. PERFIL DE LES PERSONES TREBALLADORES AL SECTOR.

L'any 2018, el sector del turisme va generar prop de 126.000 llocs de treball a Barcelona, l'11,8% de l'ocupació de la ciutat, segons l'estimació a partir de les dades de la MCVL². El subsector de *Serveis de menjar i begudes* va concentrar més de la meitat del llocs de treball (52,5%), mentre que els *Serveis de transport*, l'*Allotjament* i els *Altres serveis* (que inclouen l'organització de convencions i fires i altres activitats artístiques, culturals i recreatives on l'impacte del turisme és rellevant) tots amb un pes similar, van representar a l'entorn del 14% de l'ocupació cadascun d'ells. Finalment, les *Agències de viatges i operadors turístics* van tenir un pes del 5,5% sobre el total de llocs de treball del sector.

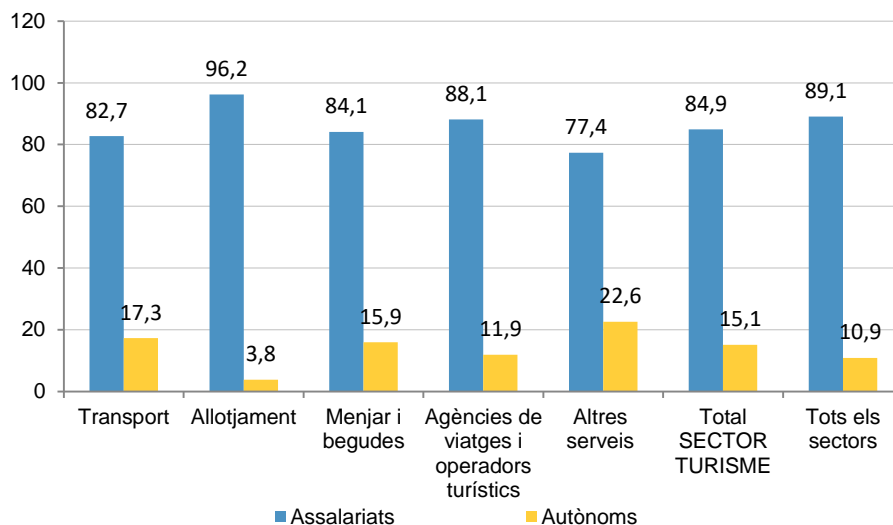
Gràfic 1. Persones treballadores al turisme per subsectors. Barcelona (2018)

Prop del 85% de l'ocupació del sector del turisme es va concentrar en les persones assalariades, mentre que el 15,1% dels llocs de treball va correspondre als autònoms, un percentatge superior al del conjunt de l'economia (10,9%). Els *Serveis d'Allotjament* va ser el subsector amb una major participació del treball assalariat (96,2%), que també va ser superior a la mitjana en el de les *Agències de viatges i operadors turístics* (88,1%). En sentit contrari, el pes del règim d'autònoms es va situar lleugerament per sobre de la mitjana al subsector de *Menjar i Begudes* i va ser més elevat al del *Transport* i especialment al d'*Altres serveis*, on es va enfilars al 22,6%.

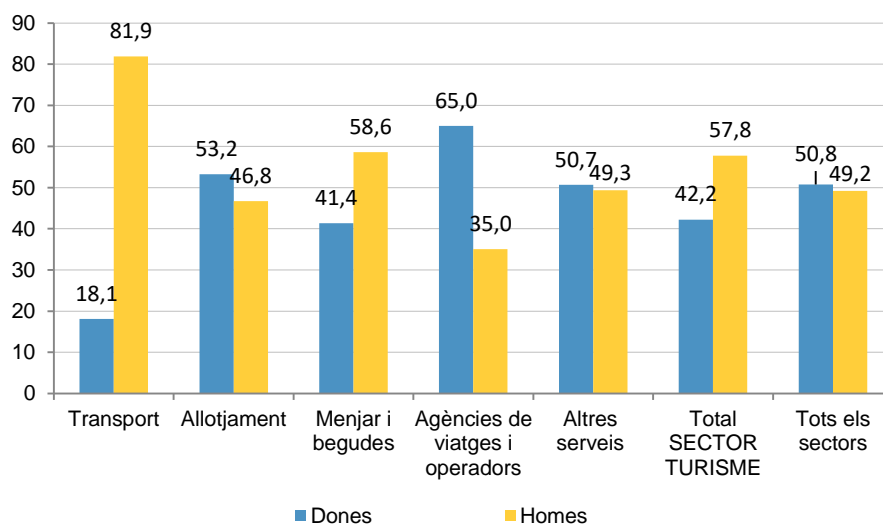
² El nombre de treballadors del sector amb contracte vigent a final d'any, segons l'univers de la MCVL, pot diferir de la xifra d'afiliació a la Seguretat Social corresponent a l'últim dia de l'any (veure Nota metodològica).

**Gràfic 2. Persones treballadores al turisme per règim.
Barcelona (2018)**

A diferència del conjunt de l'economia, on la participació de les dones és lleugerament superior a la dels homes, en el cas del sector del turisme el perfil de l'ocupació es mostra majoritàriament masculí en termes globals (57,8%), degut fonamentalment a l'elevat pes d'aquest col·lectiu al subsector del *Transport*. El biaix també és favorable als homes en els *Serveis de menjar i begudes*, mentre que la participació de les dones es presenta més elevada a la resta dels subsectors, especialment al de les *Agències de viatges*.

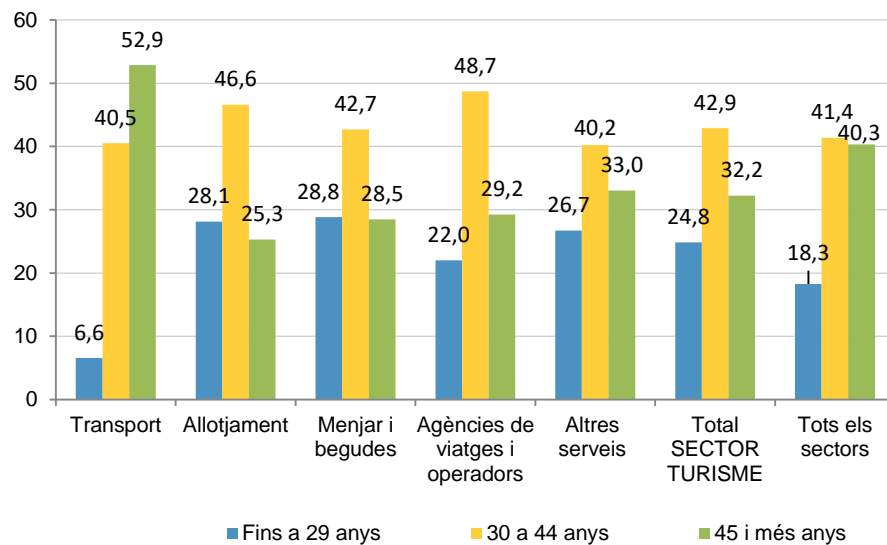
**Gràfic 3. Persones treballadores al turisme per sexe.
Barcelona (2018)**

Per grans grups d'edat, el sector del turisme a la ciutat presenta una estructura amb major pes de la població més jove que la del conjunt dels sectors econòmics. En el 2018, la participació relativa dels treballadors de fins a 29 anys va ser de mitjana 6,5 punts percentuals més elevada en el turisme que sobre el total de llocs de treball de la ciutat. També la participació del grup de 30 a 44 anys va ser lleugerament més elevada en el cas

del sector turístic, mentre que el pes dels treballadors de 45 i més anys del sector es va situar fins a vuit punts per sota del que representava sobre l'ocupació de tots els sectors. El pes del col·lectiu de joves de fins a 29 anys va ser superior al 20% a tots els subsectors del turisme amb l'única excepció del *Transport*, el que presenta l'estructura d'edat relativament més envellida, amb més de la meitat dels treballadors (52,9%) de 45 i més anys, més de dotze punts per sobre de la mitjana del conjunt de l'economia.

**Gràfic 4. Persones treballadores al turisme per edat.
Barcelona (2018)**

En síntesi, el perfil de les persones treballadores del sector del turisme a Barcelona es correspondria majoritàriament amb el d'un home assalariat de 30 a 44 anys del subsector de *Serveis de menjar i begudes*.

Altres trets característics del perfil dels treballadors del turisme inclouen aspectes relacionats amb la temporalitat (afecta a prop del 20% del total d'assalariats segons la MCVL³) i la parcialitat, que posen de manifest la precarització de l'ocupació en el sector. El menor pes de la jornada a temps complert (poc més del 70%) en relació amb la resta de sectors econòmics (prop del 80%) deixa entreveure fenòmens com el de la falsa parcialitat, amagant en realitat jornades efectives molt superiors a les reflectides al contracte.

³ La informació relativa als salaris, provinent del fitxer fiscal de la MCVL, correspon a l'activitat declarada a l'AEAT (veure metodologia). Els estudis que assenyalen Restauració i Hostaleria com alguns dels principals sectors que incideixen en l'economia submergida relacionen factors com l'estacionalitat de l'activitat econòmica amb una major facilitat per defraudar fiscalment per part de les empreses.

IV. ELS SALARIS AL SECTOR DEL TURISME A BARCELONA.

Posant el focus en el 84,9% dels treballadors del sector que, segons la MCVL realitzen l'activitat per compte d'altri, es presenta l'anàlisi detallada dels salaris mitjans que van percebre les persones assalariades al sector del turisme a Barcelona durant l'any 2018.

IV.1. Salaris al turisme a Barcelona i a d'altres àmbits i ciutats

En el 2018, el sou mitjà dels treballadors assalariats al sector turístic de la ciutat es va situar en els 22.187 euros bruts anuals, un 26% per sota del salari mitjà del conjunt de l'economia, que va arribar als gairebé 30.000 euros a Barcelona.

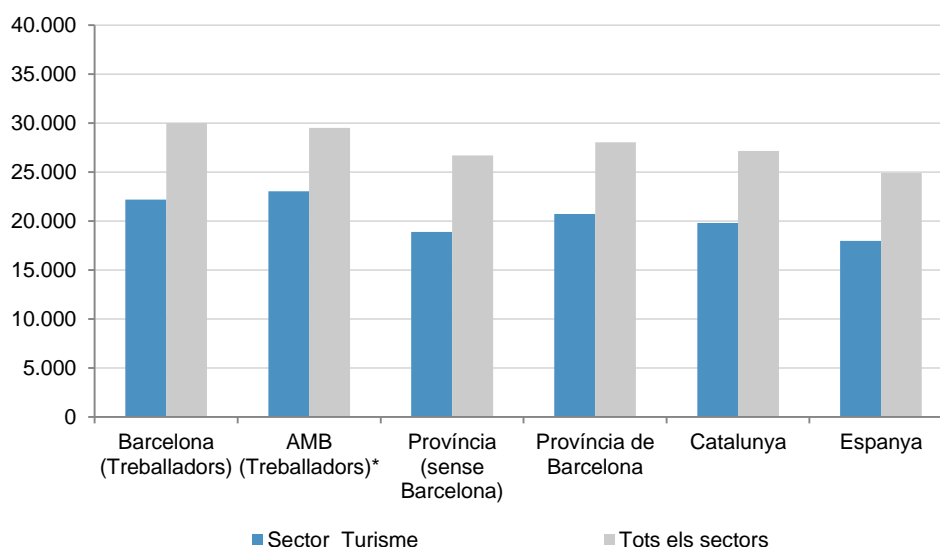
Taula 1. Salaris mitjans al turisme. Barcelona i altres àmbits (€/any)

Any 2018	Sector Turisme	Tots els sectors	Diferencial (%)
Barcelona (Treballadors)	22.187	29.996	-26,0
AMB (Treballadors)*	23.050	29.532	-22,0
Província (sense Barcelona)	18.880	26.697	-29,3
Província de Barcelona	20.725	28.059	-26,1
Catalunya	19.797	27.148	-27,1
Espanya	17.985	24.909	-27,8

(*) Municipis de més de 40.000 habitants.

Les remuneracions mitjanes al sector del turisme de la ciutat –independentment del lloc de residència dels assalariats- van ser un 3,7% inferiors a les existents al conjunt de municipis de l'AMB de més de 40.000 habitants, però es van situar per sobre de la mitjana de la demarcació de Barcelona (+7,1%), Catalunya (+12,1%) i Espanya (23,4%).

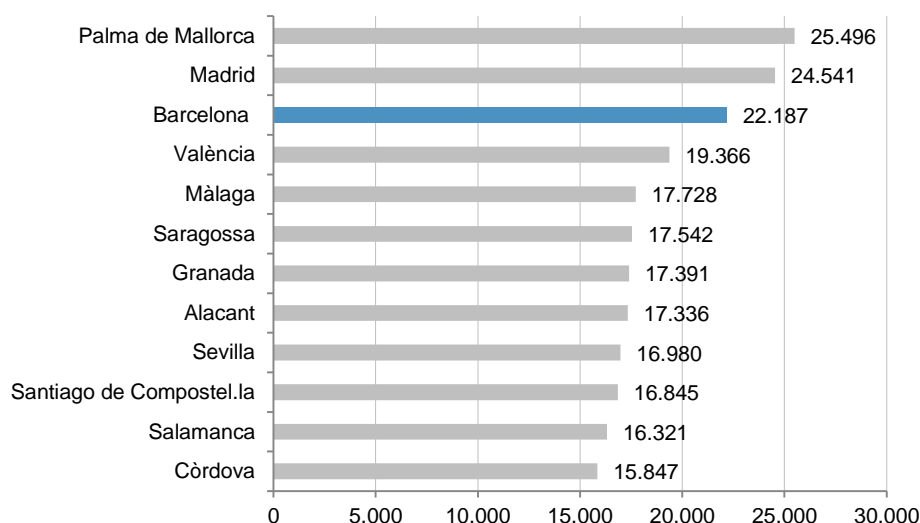
**Gràfic 5. Salaris mitjans al turisme (€/any)
Barcelona i altres àmbits (2018)**

A tots els àmbits, les retribucions mitjanes al sector turístic es van situar l'any 2018 molt per sota dels salaris mitjans del conjunt de sectors de l'economia, amb un diferencial que en tots els casos va ser superior al 20%. El més reduït va correspondre a l'AMB (22%) mentre que a la resta de la demarcació (sense Barcelona) va arribar a prop del 30%.

D'entre les capitals i punts turístics urbans més importants d'Espanya, Barcelona es situa en tercera posició en el rànquing de salaris del sector, amb unes retribucions anuals mitjanes inferiors a les de Palma de Mallorca (-13%) i de Madrid (-9,6%), però superiors a les València (+14,6%) i a les de la resta de ciutats analitzades⁴.

**Gràfic 6. Salaris mitjans al turisme (€/any).
Barcelona i altres ciutats (2018)**

En termes de **salari brut per dia**⁵ calculat per jornades equivalents, la remuneració mitjana al sector del turisme a la ciutat, situada lleugerament per sobre dels 75 €/dia, va continuar essent molt inferior al salari mitjà del conjunt de sectors econòmics (uns 21 €/dia menys).

El diferencial en termes relatius entre el salari/dia del turisme i el del conjunt de l'economia de la ciutat (-21,9%), de menor magnitud que el que s'observa en termes de guanys anuals, indica l'existència d'una menor intensitat laboral en el sector turístic, derivada del major pes relatiu dels contractes amb jornades a temps parcial, un fet que es dona a tots els àmbits analitzats.

De forma similar als resultats de l'anàlisi en termes de remuneracions anuals, el salari/dia en el sector del turisme de la ciutat l'any 2018 va ser inferior al registrat a l'Àrea Metropolitana (-4,9%), però superior al de la resta d'àmbits, tot i que les diferències es van escurçar notablement en relació amb les observades en termes de remuneracions anuals. El salari/dia

⁴ Les ciutats basques s'exclouen de l'anàlisi, donat que no hi ha informació significativa de dades fiscals a la MCVL, per estar fora del Règim Fiscal Comú.

⁵ A diferència del salari brut anual, que integra totes les remuneracions salarials percebudes pel treballador per compte d'altri al llarg de l'exercici, el salari per dia es calcula només a partir del salari del contracte principal.

a la ciutat va ser un 2,5% més elevat que el de la demarcació de Barcelona i superior al del conjunt de Catalunya (+7,1%) i Espanya (+15,7%).

Taula 2. Salaris mitjans al turisme. Barcelona i altres àmbits (€/dia)

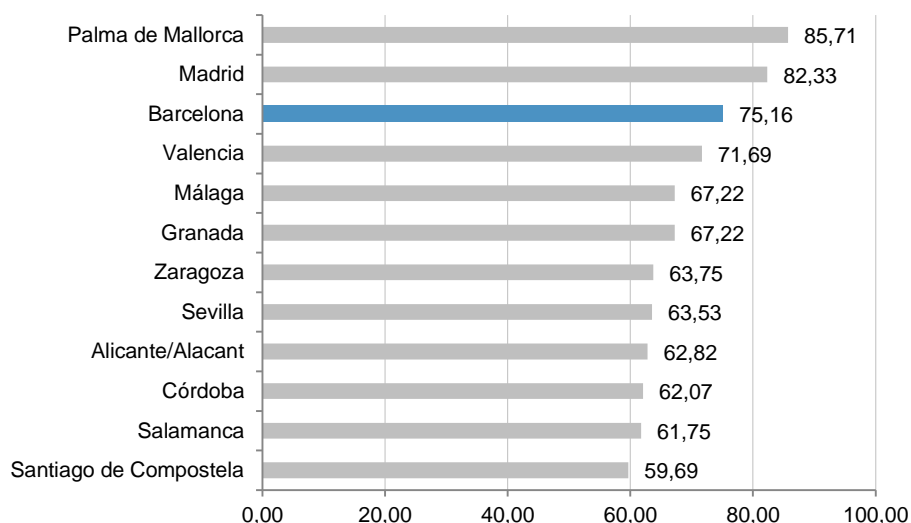
Any 2018	Sector Turisme	Tots els sectors	Diferencial (%)
Barcelona (Treballadors)	75,16	96,27	-21,9
AMB (Treballadors)*	79,04	94,74	-16,6
Província (sense Barcelona)	71,02	85,16	-16,6
Província de Barcelona	73,36	89,67	-18,2
Catalunya	70,20	87,05	-19,3
Espanya	64,96	80,79	-19,6

(*) Municipis de més de 40.000 habitants.

El diferencial entre el salari/dia del turisme i el del conjunt de l'economia va ser de major magnitud a Barcelona que a la resta d'àmbits analitzats. El més reduït es va donar a l'AMB i a la resta de la província (sense Barcelona).

En termes de salari/dia, Barcelona va mantenir la tercera posició en el rànquing de salaris del sector, si bé les diferències en termes relatius en relació amb la resta de ciutats es van escurçar moderadament. Les retribucions mitjanes a la ciutat van ser un 12,3% inferiors a les de Palma de Mallorca i es van situar un 8,7% per sota de les de Madrid, però van superar a les de València (+4,8%) i a les de la resta de ciutats analitzades .

**Gràfic 7. Salaris mitjans al turisme (€/dia).
Barcelona i altres ciutats (2018)**

IV.2. Salaris al turisme a Barcelona per subsectors i sexe

Dins del sector del turisme, les diferències salarials intersectorials són molt rellevants. El subsector del *Transport*, que representa el 17% dels assalariats del turisme segons les dades de la MCVL, és el que registra les remuneracions mitjanes més elevades, un 37,4% per sobre de la mitjana del sector turístic. El *Transport* és de fet l'únic subsector

del turisme amb sous mitjans situats per sobre dels 30.000 euros bruts anuals, el nivell salarial mitjà del conjunt de sectors econòmics de la ciutat. La resta de subsectors del turisme es queda per sota d'aquest valor.

Taula 3. Salaris mitjans al turisme a Barcelona per sexe (€/any)

Any 2018	Total	Dones	Homes
Transport del turisme	35.427	31.989	36.352
Serveis d'allotjament	22.746	21.968	23.685
Serveis de menjar i begudes	15.845	14.347	16.907
Agències de viatges i operadors turístics	27.958	26.220	31.788*
Altres serveis de turisme	24.480	23.048	26.159
SECTOR TURISME	22.187	19.932	23.918
Resta sectors	30.920	26.366	35.895
Tots els sectors	29.996	25.790	34.424

(*) Nombre d'observacions inferior a 100

Els salaris mitjans del subsector del *Transport* van més que doblar l'any 2018 els dels *Serveis de menjar i begudes*, que van ser els més baixos del sector del turisme i probablement també un dels més baixos del conjunt de l'economia. Les remuneracions mitjanes en aquest subsector que concentra prop de la meitat dels assalariats del turisme a la ciutat (48%) van quedar per sota dels 16.000 euros anuals bruts, representant poc més de la meitat del salari mitjà de Barcelona.

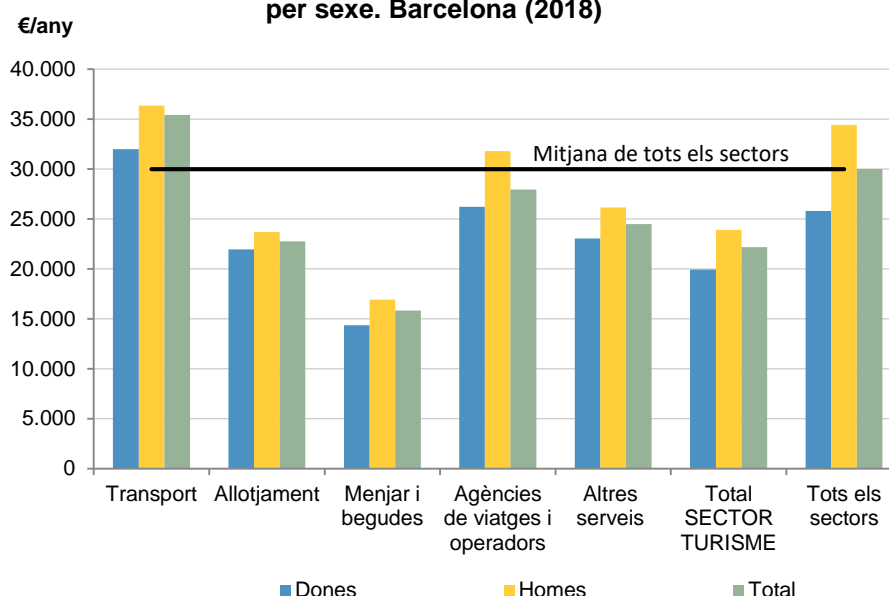
Després del *Transport*, els salaris mitjans més elevats del sector turístic corresponen a les *Agències de viatges*, un subsector que representa aproximadament el 6% dels assalariats del turisme, amb unes retribucions mitjanes un 20,6% superiors a la mitjana del sector. Els sous també es situen un 9,4% per sobre d'aquest valor al subsector d'*Altres Serveis*, que compta amb el 12% dels assalariats, mentre que estan lleugerament per sobre de la mitjana (+2,5%) al *Serveis d'Allotjament*, que concentren una sisena part dels assalariats del sector.

L'any 2018, les remuneracions mitjanes de les assalariades barcelonines del sector del turisme van ser lleugerament superiors als 19.900 euros anuals bruts i un 22,7% inferiors a les que van percebre de mitjana les assalariades al conjunt de l'economia de la ciutat. En el cas dels homes aquest diferencial va ser fins i tot més accentuat, amb un salari mitjà inferior als 24.000, que es va quedar més del 30% per sota del sou mitjà dels homòlegs de tots els sectors econòmics.

Els baixos nivells retributius del sector no van impedir l'existència d'importantes diferències salarials entre dones i homes. Les retribucions de les dones al sector turístic de la ciutat van ser un 16,7% inferiors a les dels homes, que van percebre de mitjana uns 4.000 euros bruts a l'any més. Tanmateix, la bretxa salarial de gènere, un dels indicadors que millor reflecteixen la desigualtat entre homes i dones, va ser més reduïda entre els assalariats del sector del turisme que pel conjunt de l'economia de la ciutat –on es va enfil·lar fins al 25,1%–

pel fet que el salari dels homes al turisme va ser proporcionalment més baix que el de les dones, en relació amb el conjunt de sectors econòmics.

**Gràfic 8. Salaris mitjans al turisme
per sexe. Barcelona (2018)**

Els salaris mitjans de les dones al sector del turisme van ser inferiors als dels homes a tots els subsectors del turisme. Tanmateix, en tots ells la bretxa salarial de gènere va ser inferior a la mitjana de l'economia. La més reduïda es va observar als *Serveis d'Allotjament*, on la remuneració mitjana de les dones va ser un 7,2% inferior a la dels homes, mentre que la més elevada va correspondre a les *Agències de viatges*, on el diferencial va arribar al 17,5%. En ambdós subsectors la participació del col·lectiu femení va ser majoritària, especialment en aquest últim, on les dones representaven més de dues terceres part dels assalariats i van percebre unes remuneracions mitjanes molt inferiors a les dels homes a les categories professionals superiors.

Al subsector del *Transport*, on gairebé quatre de cada cinc assalariats eren homes, la bretxa salarial va ser del 12%, mentre que al de *Menjar i begudes*, la diferència salarial entre dones i homes (15,1%) va deixar les remuneracions mitjanes del col·lectiu femení en poc més de 14.300 €/any.

IV.3. Salaris al turisme a Barcelona per edat

L'edat dels treballadors segueix sent una variable molt rellevant a l'hora d'explicar les diferències en els nivells salarials dels treballadors, tant al conjunt de l'economia com en el cas específic del sector del turisme, que es caracteritza precisament pel major pes relatiu dels assalariats més joves. L'any 2018, el grup d'edat de fins a 29 anys representava poc més del 15% sobre el total dels assalariats amb un lloc de treball localitzat a la ciutat, mentre que en el sector del turisme, el pes d'aquest col·lectiu va arribar a ser de prop del 22%. En sentit invers, les persones de 45 i més anys al turisme representaven més d'un terç (34,5%)

del total d'assalariats del sector, un pes clarament inferior al que aquest grup d'edat tenia al conjunt de l'economia (42%).

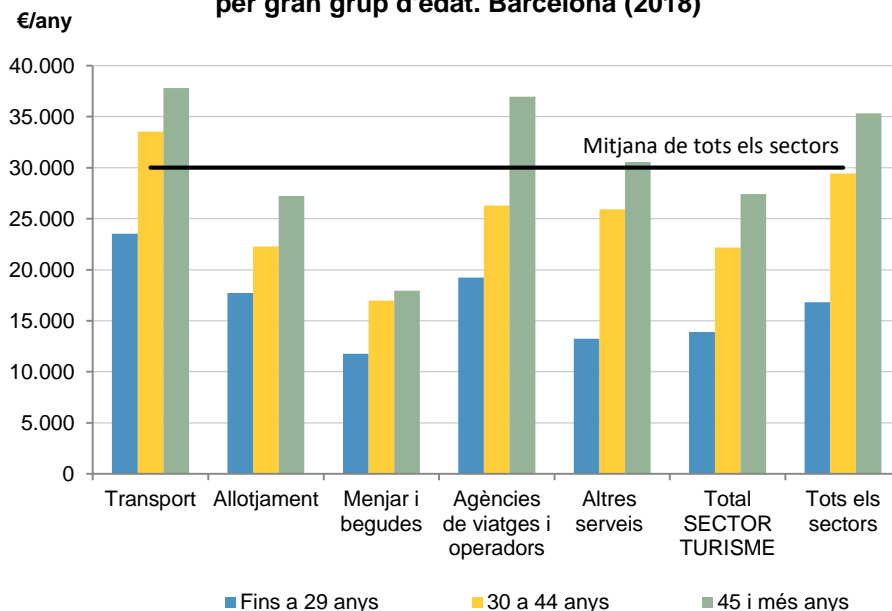
Taula 4. Salaris mitjans al turisme a Barcelona per gran grup d'edat (€/any)

Any 2018	Total	Fins a 29 anys	30 a 44 anys	45 i més anys
Transport del turisme	35.427	23.534*	33.533	37.799
Serveis d'allotjament	22.746	17.740	22.290	27.239
Serveis de menjar i begudes	15.845	11.768	16.965	17.944
Agències de viatges i operadors turístics	27.958	19.223*	26.300*	36.950*
Altres serveis de turisme	24.480	13.227*	25.920	30.573
SECTOR TURISME	22.187	13.912	22.171	27.429
Resta sectors	30.920	17.350	30.295	36.071
Tots els sectors	29.996	16.826	29.420	35.320

(*) Nombre d'observacions inferior a 100

Aquest major pes relatiu dels assalariats més joves –un col·lectiu que tradicionalment ha patit i pateix de nivells retributius molt baixos, degut a les dualitats existents al mercat laboral entre els que es van incorporant i els que al llarg de les crisis poden mantenir el seu lloc de treball- és un dels factors determinants del baix nivell salarial al sector del turisme, on no només les remuneracions mitjanes dels joves, sinó les de cadascuna de les franges d'edat va quedar per sota del salari mitjà del conjunt de sectors econòmics.

**Gràfic 9. Salaris mitjans al turisme
per gran grup d'edat. Barcelona (2018)**

La remuneració mitjana dels joves de fins a 29 anys en el turisme no va arribar als 14.000 €/any bruts, essent menys de la meitat del sou mitjà de l'economia de la ciutat i un 37% inferior al salari mitjà del sector. A la franja d'edat compresa entre els 30 i 44 anys, la que

concentra el major nombre d'assalariats (43,7% del total), el salari mitjà va ser molt similar al del sector, mentre que les retribucions més elevades del turisme es van donar a la franja de 45 i més anys, tot i que la mitjana –poc més de 27.400 €/any bruts- també va ser inferior al salari mitjà del conjunt de l'economia. Un nivell salarial que només van superar els assalariats de més de 30 anys del subsector del *Transport* i els de 45 i més anys de les *Agències de viatges* i en menor mesura d'*Altres serveis de turisme*.

La remuneració mitjana dels assalariats de fins a 29 anys va ser inferior a la mitjana del conjunt de l'economia a tots els subsectors del turisme, essent novament la més reduïda de totes la del subsector de *Menjar i begudes*, on el salari mitjà dels joves va quedar per sota dels 11.800 €/any bruts.

La bretxa salarial intergeneracional al sector del turisme no va diferir gaire de la del conjunt de sectors i els salaris mitjans del grup de 45 i més anys van pràcticament duplicar els dels joves de fins a 29 anys. Però als subsectors de salaris més baixos com *Menjar i begudes* i *Serveis d'Al·lotjament* les diferències salarials entre els joves i els d'edat més avançada van ser una mica més reduïdes i el sou mitjà dels assalariats de més de 45 anys va multiplicar per 1,5 vegades el dels joves.

IV.4. Salaris al turisme a Barcelona per nacionalitat

La participació dels assalariats de nacionalitat espanyola al sector del turisme de la ciutat (prop del 73%) és inferior a la que tenen dins del conjunt de l'economia (88%). En sentit contrari, el pes dels assalariats estrangers a la branca del turisme és molt més elevat (més de 15 punts percentuals superior) que al conjunt de sectors econòmics. Aquest és un altre dels factors que expliquen almenys en part el baix nivell salarial del sector turístic, ja que els salaris mitjans dels assalariats estrangers s'han situat habitualment –i ho segueixen estant- molt per sota de la mitjana. Tanmateix, en el cas del sector del turisme, no només els assalariats estrangers sinó també els de nacionalitat espanyola van percebre salaris mitjans notablement inferiors al del conjunt de l'economia.

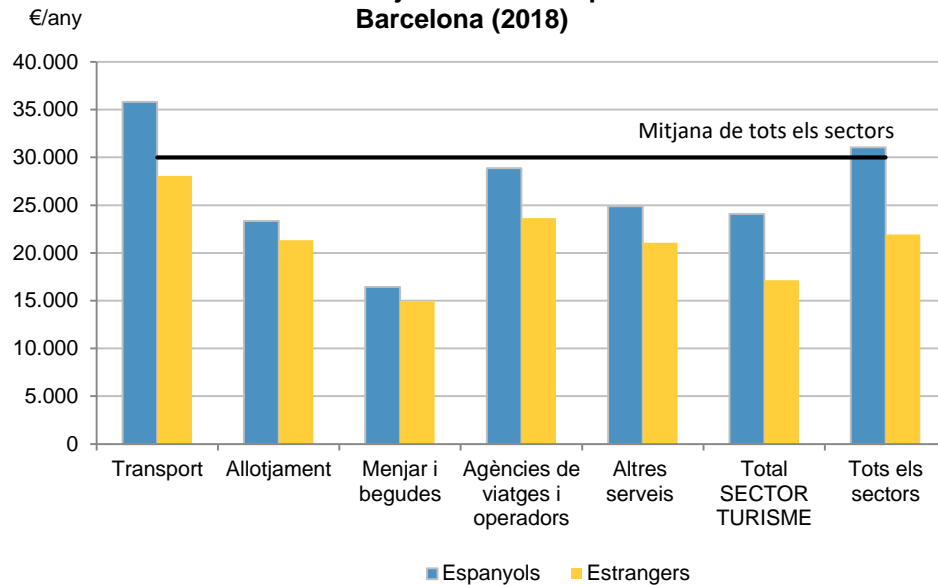
Taula 5. Salaris mitjans al turisme a Barcelona per nacionalitat (€/any)

Any 2018	Total	Espanyols	Estrangers
Transport del turisme	35.427	35.808	28.059*
Serveis d'allotjament	22.746	23.339	21.329
Serveis de menjar i begudes	15.845	16.455	14.930
Agències de viatges i operadors turístics	27.958	28.867	23.661*
Altres serveis de turisme	24.480	24.885	21.060*
SECTOR TURISME	22.187	24.072	17.140
Resta sectors	30.920	31.718	23.504
Tots els sectors	29.996	31.052	21.921

(*) Nombre d'observacions inferior a 100

Segons la MCVL, la retribució mitjana dels assalariats de nacionalitat espanyola en el turisme de la ciutat, situada l'any 2018 lleugerament per sobre dels 24.000 €/any bruts, va superar la mitjana del sector, però va ser gairebé un 20% inferior al salari mitjà del conjunt de la ciutat.

**Gràfic 10. Salaris mitjans al turisme per nacionalitat.
Barcelona (2018)**

Pel que fa a la remuneració mitjana dels estrangers assalariats del turisme, d'uns 6.900 euros menys que la dels espanyols, va ser un 42,9% més reduïda que la mitjana de tots els sectors. Els salaris mitjans d'aquest col·lectiu en tots els subsectors del turisme van quedar per sota del valor mitjà del conjunt de l'economia.

Les remuneracions mitjanes dels espanyols del *Transport* van ser les més elevades del sector turisme, essent aquest col·lectiu l'únic que va percebre salaris mitjans per sobre de la mitjana de tots els sectors. En canvi, els sous mitjans d'espanyols i estrangers del subsector de Menjar i begudes van ser els més allunyats d'aquest valor mitjà del conjunt de l'economia.

IV.5. Salaris al turisme a Barcelona per nivell d'estudis

El nivell educatiu és una altra de les variables que poden condicionar de forma significativa les remuneracions salarials de les persones treballadores. Les dades de la MCVL en funció del nivell educatiu presenten, tanmateix, certes limitacions, ja que per una banda no es disposa d'informació completament desagregada pels nivells educatius més alts. Addicionalment, les dades del Padró Municipal sovint presenten problemes d'actualització. Tot i això, l'anàlisi es realitza en base a tres nivells formatius, el més elevat dels quals inclou des de batxiller i formació professional de segon grau o títols equivalents fins als títols superiors, màsters i doctorats.

Al sector del turisme, la participació del col·lectiu d'assalariats amb *Batxiller o Títols superiors* sobre el total és la majoritària (53,5% segons la MCVL). Tanmateix, és molt inferior a la representació que té aquest col·lectiu al conjunt de l'economia (fins a 15 punts percentuals menys). En sentit contrari, el percentatge de treballadors del sector amb un nivell d'estudis inferior al batxillerat és més elevat. Aquest nivell educatiu relativament més baix que al conjunt de sectors és un altre dels factors que expliquen els baixos nivells salarials al turisme.

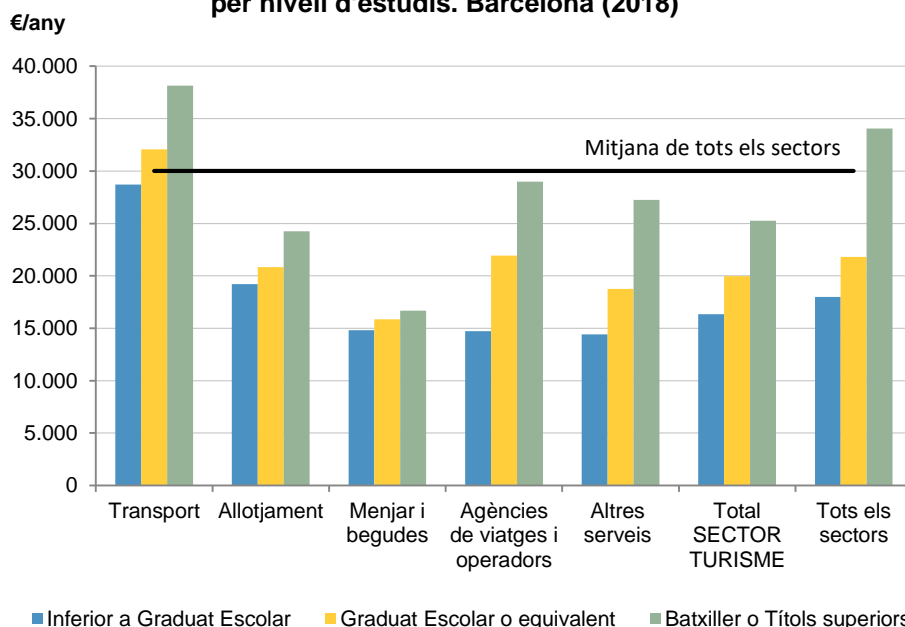
Taula 6. Salaris mitjans al turisme a Barcelona segons nivell d'estudis (€/any)

Any 2018	Total	Inferior a Graduat Escolar	Graduat Escolar o equivalent	Batxiller o Títols superiors	No consta
Transport del turisme	35.427	28.710*	32.058	38.157	20.694
Serveis d'allotjament	22.746	19.213*	20.830	24.251	19.522
Serveis de menjar i begudes	15.845	14.807	15.844	16.671	13.466
Agències de viatges i operadors turístics	27.958	14.723*	21.921*	28.984	12.834
Altres serveis de turisme	24.480	14.403*	18.741*	27.238	12.528
SECTOR TURISME	22.187	16.334	19.988	25.275	14.921
Resta sectors	30.920	18.408	22.117	34.847	23.426
Tots els sectors	29.996	17.978	21.821	34.060	21.519

(*) Nombre d'observacions inferior a 100

Les retribucions mitjanes al sector l'any 2018 van ser inferiors a les del conjunt de l'economia per a tots els nivells educatius. El sou mitjà dels assalariats del turisme amb *Batxiller o Títols superiors* (25.275 €/any bruts) va ser més d'un 15% inferior a la mitjana de tots els sectors. Pels assalariats del sector amb *Graduat Escolar o equivalent* (30,8% del total) la remuneració no va arribar als 20.000 €/any, un 33% per sota de la mitjana de l'economia, mentre que pels que no tenien aquesta titulació (el 12% dels assalariats, el doble que al conjunt de sectors), el salari mitjà va ser un 45,5% més baix.

Gràfic 11. Salaris mitjans al turisme per nivell d'estudis. Barcelona (2018)

El subsector del *Transport* va ser l'únic on els assalariats amb *Graduat Escolar* o *Batxillerat* van percebre unes remuneracions mitjanes superiors al valor del conjunt de la ciutat. A l'altre extrem, al subsector de *Menjar i begudes*, on més del 55% dels assalariats segons la MCVL

no compten amb el títol de *Batxillerat* i on el 18,8% tampoc tenen el *Graduat Escolar o equivalent* (triplicant la proporció de l'economia en conjunt), els treballadors amb un menor nivell formatiu van percebre el 2018 un salari mitjà equivalent a menys de la meitat del valor de la mitjana.

IV.6. Salaris al turisme a Barcelona per grup professional

El grup professional reconegut en la relació laboral del treballador és un determinant directe del seu nivell salarial, que té en compte les característiques del lloc de treball (tasques, responsabilitats, dedicació) més que el nivell de formació. Els grups professionals que identifica la MCVL s'han reagrupat en tres grans categories per tal de simplificar l'anàlisi.

En el cas del sector del turisme, dues terceres parts dels assalariats pertanyen a la categoria professional d'*Auxiliars administratius*, una proporció molt més elevada que la del conjunt de l'economia (gairebé 25 punts percentuals més) mentre que, en sentit invers, la participació dels *Llicenciats, enginyers i alta direcció* al turisme és més testimonial, amb un pes de tan sols el 3,1% dels assalariats, front a prop del 15% que representen sobre el total de sectors econòmics de la ciutat. La reduïda presència d'aquest grup professional de remuneracions més elevades i, en canvi, l'aclaparadora majoria d'assalariats del turisme en la categoria professional menys retribuïda és un altre dels factors determinants del baix nivell salarial del sector.

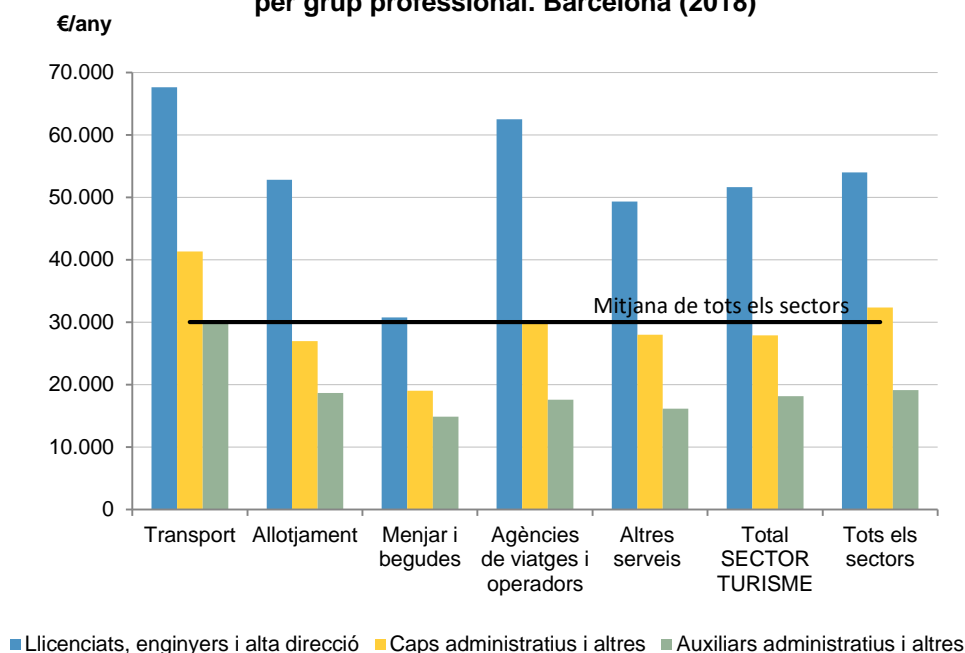
Taula 7. Salaris mitjans al turisme a Barcelona segons grup professional (€/any)

Any 2018	Total	Llicenciats, enginyers i alta direcció	Caps administratius i altres	Auxiliars administratius i altres
Transport del turisme	35.427	67.622*	41.311	30.315
Serveis d'allotjament	22.746	52.788*	26.945	18.677
Serveis de menjar i begudes	15.845	30.734*	18.990	14.859
Agències de viatges i operadors turístics	27.958	62.491*	30.237	17.587*
Altres serveis de turisme	24.480	49.304*	27.998	16.152
SECTOR TURISME	22.187	51.651*	27.905	18.135
Resta sectors	30.920	54.016	32.725	19.330
Tots els sectors	29.996	53.962	32.365	19.131

(*) Nombre d'observacions inferior a 100

A la banda alta de les remuneracions salarials, el sou mitjà al grup de *Llicenciats, enginyers i alta direcció* del turisme es va situar el 2018 per sobre dels 51.600 €/any, més que duplicant la mitjana del sector i sobrepasant en més del 70% el salari mitjà del conjunt de l'economia.

**Gràfic 12. Salaris mitjans al turisme
per grup professional. Barcelona (2018)**

La participació dels assalariats del turisme en el grup professional intermedi, el de *Caps administratius i altres* (inclosos enginyers tècnics i oficials administratius), va ser superior al 30% del total, però més reduïda que la que aquesta categoria té sobre el conjunt de sectors de l'economia (43,5%), on es majoritària. El salari mitjà en aquest grup professional, situat per sota dels 28.000 €/any, va superar amb escreix la mitjana del sector (+26%), però va quedar un 7% per sota de la remuneració mitjana a la ciutat.

Les retribucions salarials més baixes van correspondre al grup majoritari, el d'*Auxiliars administratius, subalterns i altres*, que amb poc més de 18.000 €/any van situar-se un 40% per sota del salari mitjà del conjunt de l'economia de Barcelona. Les diferències salarials respecte al grup professional més ben remunerat al turisme van ser similars a les existents al conjunt de l'economia i el sou mitjà dels *Titulats* del sector va multiplicar per 2,8 vegades el d'*Auxiliars*.

El salari mitjà dels *Llicenciats, enginyers i alta direcció* del turisme es va situar molt per sobre de la mitjana de l'economia a gairebé tots els subsectors, excepte al de *Menjar i begudes*, on les remuneracions van superar lleugerament aquest valor. A l'altre extrem, el salari dels *Auxiliars* del turisme va ser molt inferior a la mitjana a tots els subsectors excepte al *Transport*. Al de *Serveis de menjar i begudes*, les remuneracions dels *Auxiliars* van quedar a mig camí del salari mitjà de l'economia.

El baix nivell salarial de totes les categories professionals al subsector de *Menjar i begudes* així com el relativament elevat salari mitjà dels *Auxiliars* del *Transport* fa que en aquestes branques del turisme les diferències salarials entre categories professionals siguin més reduïdes que a les *Agències de viatges i operadors turístics*, on el sou mitjà dels *Titulats* va multiplicar per 3,6 vegades el dels *Auxiliars*.

IV.7. Salaris al turisme a Barcelona per tipus de contracte

La temporalitat i les modalitats de contractació més precàries, com són els contractes de molt curta durada, han estat la tònica dominant durant el període de recuperació de l'activitat després de la darrera gran recessió econòmica, generant salaris baixos i una forta dualitat en el nostre mercat de treball.

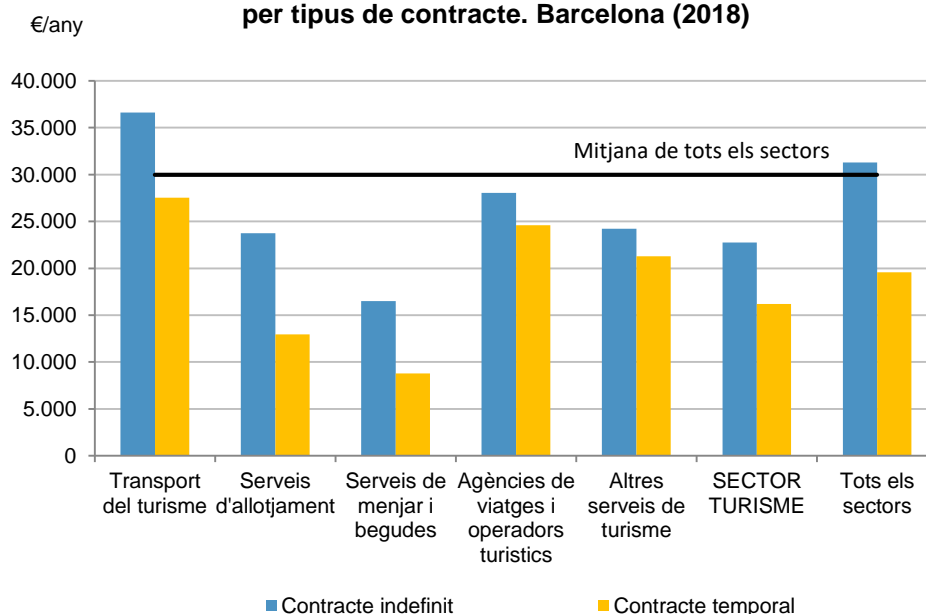
Taula 8. Salaris mitjans al turisme a Barcelona segons tipus de contracte (€/any)

Any 2018	Total	Contracte indefinit	Contracte temporal
Transport del turisme	35.427	36.611	27.551*
Serveis d'allotjament	22.746	23.737	12.959*
Serveis de menjar i begudes	15.845	16.516	8.785
Agències de viatges i operadors turístics	27.958	28.050	24.584*
Altres serveis de turisme	24.480	24.232	21.273*
SECTOR TURISME	22.187	22.743	16.191
Resta sectors	30.920	32.458	19.843
Tots els sectors	29.996	31.289	19.592

(*) Nombre d'observacions inferior a 100

El salari mitjà dels contractes indefinits en el sector del turisme va superar lleugerament els 22.700 €/any bruts, situant-se uns 8.500 €/any per sota de la remuneració mitjana existent a la ciutat per aquesta tipologia de contractació (-27,3%). Això és degut a l'elevat pes relatiu dels *Serveis de menjar i begudes*, un subsector on els salaris mitjans en la modalitat més estable de contractació van ser de poc més de 16.500 €/any bruts, un 45% inferiors a la mitjana de l'economia.

Gràfic 13. Salaris mitjans al turisme per tipus de contracte. Barcelona (2018)

Els assalariats del turisme amb contracte indefinit van percebre de mitjana unes remuneracions anuals superiors en un 40% als que tenien un contracte temporal, que amb menys de 16.200 €/any bruts es van situar un 46% per sota del salari mitjà de tots els sectors econòmics.

Els salaris mitjans a les branques d'activitats vinculades al turisme van ser inferiors a la mitjana de l'economia en totes dues modalitats de contractació, amb l'única excepció dels sous dels contractes indefinits del *Transport*, que amb més de 36.600 €/any van superar aquest valor en més del 20%. A l'altre extrem, els assalariats dels *Serveis de menjar i begudes* amb contracte temporal van percebre unes remuneracions mitjanes de menys de 8.800 €/any, més del 70% per sota del valor mitjà del conjunt de sectors.

IV.8. Salaris al turisme a Barcelona per tipus de jornada

L'ocupació a temps parcial és una altra de les figures recurrents en el nostre mercat de treball, un tipus de jornada a la que sovint s'acullen els treballadors de forma involuntària per no haver pogut trobar feina a jornada completa i que permet minimitzar costos als ocupadors per ser més barata i flexible.

Al sector del turisme, la participació dels assalariats amb contracte a jornada parcial va ser l'any 2018 de pràcticament el 30% de mitjana segons la MCVL, vuit punts percentuals més que al conjunt de l'economia. Aquest és un altre dels factors que poden ajudar a explicar almenys en part els baixos nivells salarials del sector. Al subsector dels *Serveis de menjar i begudes*, el que concentra prop de la meitat de tots els assalariats del turisme i registra les remuneracions més baixes, el pes de la jornada parcial es va enfilir fins al 37,3%.

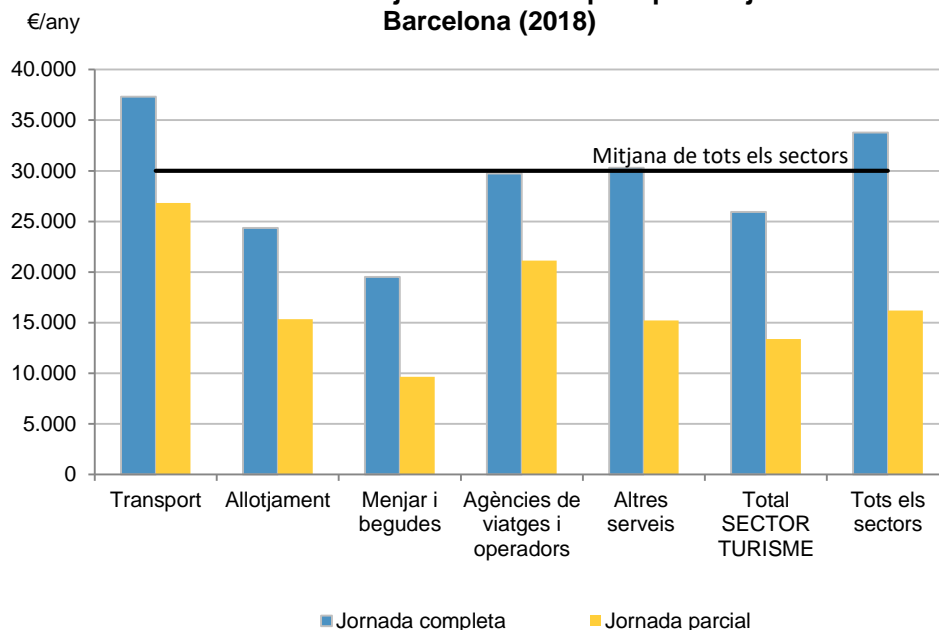
Taula 9. Salaris mitjans al turisme a Barcelona segons tipus de jornada (€/any)

Any 2018	Total	Jornada completa	Jornada parcial
Transport del turisme	35.427	37.311	26.838*
Serveis d'allotjament	22.746	24.346	15.346*
Serveis de menjar i begudes	15.845	19.532	9.645
Agències de viatges i operadors turístics	27.958	29.736	21.117*
Altres serveis de turisme	24.480	30.309	15.218
SECTOR TURISME	22.187	25.933	13.380
Resta sectors	30.920	34.617	16.683
Tots els sectors	29.996	33.795	16.200

(*) Nombre d'observacions inferior a 100

La retribució mitjana al sector del turisme en jornada completa l'any 2018 va ser inferior als 26.000 €/any bruts i si bé va gairebé duplicar la dels treballadors amb jornada parcial, a la vegada es va situar més del 23% per sota del salari mitjà en jornada completa de l'economia i va ser un 13,5% inferior a la remuneració mitjana de tots els sectors, un valor que només va ser clarament superat pel subsector de *Serveis de Transport*.

**Gràfic 14. Salaris mitjans al turisme per tipus de jornada.
Barcelona (2018)**

El salari mitjà en jornada parcial al turisme no va arribar als 13.400 €/any bruts, menys de la meitat del salari mitjà del conjunt de l'economia, un valor respecte al qual van quedar per sota els assalariats de totes les branques d'activitat amb aquest tipus de jornada. El subsector més allunyat de la mitjana va ser, un cop més, el de *Menjar i begudes*, on la retribució mitjana tot just va superar els 9.600 €/any bruts, menys d'un terç del valor registrat pel conjunt de l'economia.

Taula 10. Salaris mitjans al turisme a Barcelona segons tipus de jornada (€/dia)

Any 2018	Total	Jornada completa	Jornada parcial
Transport del turisme	107,51	105,65	121,26*
Serveis d'allotjament	70,04	71,21	62,11*
Serveis de menjar i begudes	57,25	58,16	54,07
Agències de viatges i operadors turístics	85,83	87,10	79,59*
Altres serveis de turisme	86,16	88,55	77,74
SECTOR TURISME	75,16	76,49	69,13
Resta sectors	98,59	101,88	77,22
Tots els sectors	96,27	99,50	76,17

(*) Nombre d'observacions inferior a 100

Però l'anàlisi en termes de **salari brut per dia** calculat per jornada equivalent a partir del percentatge de dedicació en jornada parcial, posa de manifest una notable reducció de les diferències retributives entre les persones treballadores del turisme en jornada completa i parcial, en relació amb l'anàlisi en termes de guanys anuals. Els treballadors en jornada

completa al turisme van percebre de mitjana un sou diari de 76,5 euros, superior en més d'un 10% al dels assalariats en jornada parcial (69,13€), si bé el biaix va ser menor del que es desprèn de l'anàlisi dels salaris anuals.

El salari/dia en jornada completa al turisme va ser a la vegada inferior en un 23,1% al dels treballadors en jornada completa del conjunt de sectors de l'economia. En el cas de la jornada parcial, en canvi, la retribució mitjana del turisme no va quedar tan allunyada de la que van percebre els treballadors en jornada parcial de tots els sectors (un 9,3% per sota).

El comportament del subsector de *Menjar i begudes*, el que concentra el major nombre d'assalariats, explica en bona part la disminució de les diferències en les remuneracions entre ambdós tipus de jornada laboral al sector del turisme quan l'anàlisi es realitza en termes de salari/dia. En jornada completa, el salari/dia (58 €) va superar en un 7,6% el que van percebre els assalariats en jornada parcial (54 €), una diferència menys significativa que l'observada en termes de guanys anuals, que posa de manifest la major intensitat laboral dels assalariats a jornada completa. En ambdós casos, es tracta de remuneracions mitjanes situades a l'entorn del 40% per sota del salari/dia mitjà del conjunt de l'economia (96,3 €/dia).

IV.9. Salaris al turisme a Barcelona segons la dimensió del centre de treball

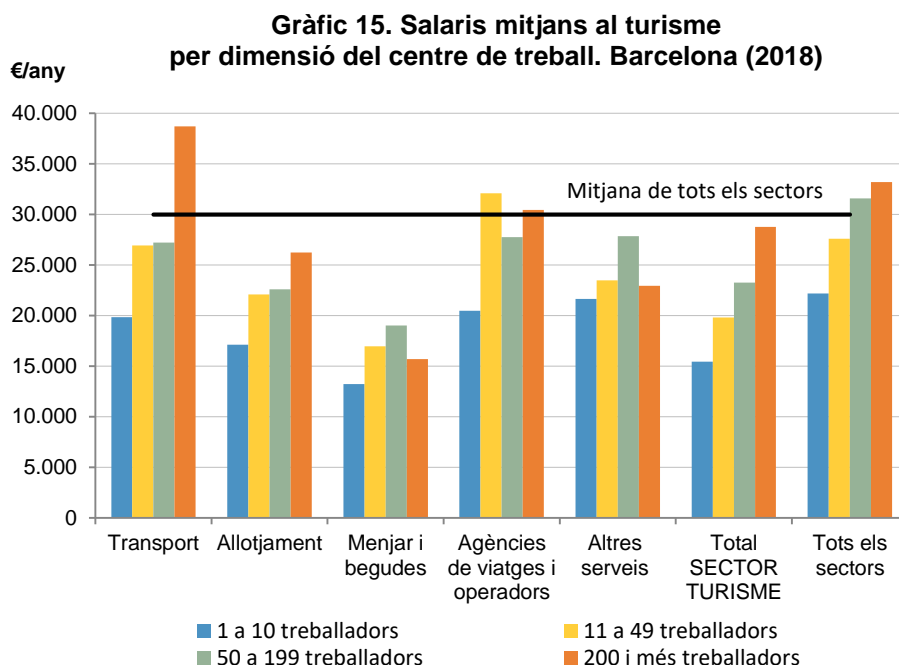
El sector turístic de Barcelona es caracteritza pel major pes relatiu d'assalariats treballant en microempreses i en petites i mitjanes empreses, si es compara amb l'estructura productiva del conjunt de la ciutat, on són les empreses de 200 i més treballadors les que concentren un major nombre d'assalariats. L'elevada concentració de treballadors del turisme en petits centres de treball, amb pràcticament la meitat dels assalariats en empreses de menys de 50 treballadors, pot ser un altre dels factors explicatius del baix nivell salarial al sector, ja que en general, pel conjunt de l'economia, les remuneracions mitjanes acostumen a guardar una relació directa amb la dimensió empresarial, de manera que les més elevades sovint provenen d'empreses mitjanes o grans.

Taula 11. Salaris mitjans al turisme a Barcelona segons dimensió del centre de treball (€/any)

Any 2018	Total	1 a 10 treballadors	11 a 49 treballadors	50 a 199 treballadors	200 i més treballadors
Transport del turisme	35.427	19.844*	26.922*	27.208*	38.716
Serveis d'allotjament	22.746	17.135*	22.100	22.607	26.239
Serveis de menjar i begudes	15.845	13.216	16.966	19.023	15.697
Agències de viatges i operadors turístics	27.958	20.479*	32.085*	27.773*	30.459*
Altres serveis de turisme	24.480	21.655*	23.499*	27.861	22.948*
SECTOR TURISME	22.187	15.447	19.807	23.269	28.766
Resta sectors	30.920	23.236	29.143	32.665	33.519
Tots els sectors	29.996	22.174	27.606	31.604	33.194

(*) Nombre d'observacions inferior a 100

De forma similar a l'estructura salarial del conjunt de l'economia, però uns esglaons per sota, els salaris mitjans més elevats del sector del turisme l'any 2018 els van percebre els assalariats de les empreses de 200 i més treballadors –prop del 30% segons la MCVL, 16,4 punts percentuals menys que al conjunt de sectors- i van anar descendint amb la reducció de la dimensió mitjana de les empreses.

A les empreses més grans, el salari mitjà es va situar per sota dels 28.800 €/any, un 4,1% per sota de la remuneració mitjana del conjunt de l'economia, essent un 13,3% més baix que la mitjana corresponent a les empreses de la mateixa dimensió. A l'extrem inferior, els assalariats de les microempreses de fins a 10 treballadors –un 21,5% del total, gairebé 5 punts més que al conjunt de sectors- van percebre un sou mitjà de menys de 15.500 €/any, un 30,3% més baix que el que van rebre de mitjana a les microempreses de tots els sectors, i un 48,5% inferior al salari mitjà de l'economia.

Per subsectors, el de *Transport* va destacar per l'elevat salari mitjà a les grans empreses, amb unes retribucions superiors als 38.700 €/any, uns 5.500 euros per sobre de la mitjana en les empreses de 200 i més treballadors i depassant en un 29,1% el salari mitjà de la ciutat. Però el *Transport* no va ser el subsector amb els salaris més alts als centres de treball de menor dimensió. *Altres serveis del turisme* i *Agències de viatges* van oferir les remuneracions més elevades a les empreses de 50 a 199 treballadors, que en tot cas van ser inferiors a la mitjana de l'economia.

A les empreses de fins a 49 treballadors, també va ser el subsector de les *Agències de viatges* el de salari mitjà més alt, amb més de 32.000 €/any, un 7% per sobre de la mitjana de tots els sectors i gairebé 4.500 €/any més que al conjunt d'empreses petites. Finalment, el salari més elevat a les microempreses va ser el del subsector d'*Altres serveis*. Però en aquestes empreses de fins a 10 treballadors els salaris van ser inequívocament els més baixos, en tots els subsectors del turisme, especialment al de *Menjar i begudes*, on tot just

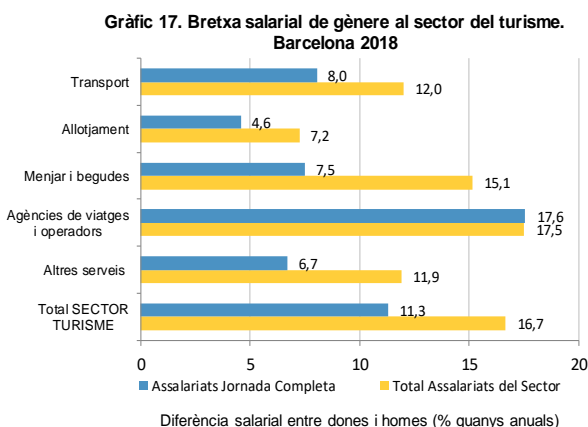
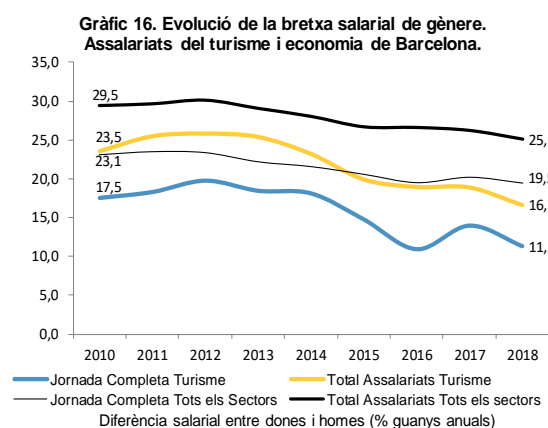
van superar els 13.200 €/any, uns 9.000 € menys que el salari mitjà de les microempreses, i a menys de mig camí del salari mitjà del conjunt de l'economia.

V. DIFERÈNCIES SALARIALS ENTRE DONES I HOMES AL SECTOR DEL TURISME DE BARCELONA

Com ja s'ha vist en l'anàlisi de l'estructura salarial per sexe, la bretxa salarial de gènere, un dels indicadors que millor mesuren la desigualtat entre dones i homes, va ser l'any 2018 molt elevada al sector del turisme, del 16,7% en termes de guanys anuals⁶, però més reduïda que la del conjunt de sectors de l'economia de la ciutat (25,1%). Això obeeix al fet que el salari dels homes en el turisme -el col·lectiu predominant- s'ha mantingut per sota del salari mitjà masculí del conjunt de l'economia en una proporció més gran (-30,5%) que el salari del col·lectiu femení (-22,7%). Un fet que s'ha donat al llarg de tot el període analitzat (2010-2018).

La bretxa salarial de gènere en el turisme, que com al conjunt de l'economia, sovint es presenta entre persones que tenen la mateixa formació i fan el mateix tipus de feina, també té un caràcter estructural. Els salaris mitjans de les dones al turisme s'han mantingut per sota dels obtinguts pels homes al llarg de tot el període estudiat. Tanmateix, la bretxa es va reduir en el 2018 més de dos punts percentuals en relació amb la de l'any anterior (18,9%) i ha tendit a escurçar-se prop de set punts al llarg de la passada dècada, pel fet que, de forma similar a la resta de sectors econòmics, el col·lectiu masculí ha patit una major devaluació salarial que el femení en relació amb el 2010.

Adicionalment, la bretxa salarial en el turisme s'ha reduït al llarg del període 2010-2018 amb més intensitat de com ho ha fet la del conjunt de tots els sectors de l'economia, degut a que la devaluació salarial que han patit els homes assalariats del sector del turisme ha estat encara més intensa que la del col·lectiu masculí al conjunt de l'economia.

Posant el focus en els treballadors a jornada completa –representen el 70,2% dels assalariats segons la MCVL- la bretxa salarial del turisme es va situar l'any 2018 en l'11,3%, més de cinc punts per sota de la del total d'assalariats del sector, un comportament que

⁶ En termes de salari/dia la bretxa salarial de gènere al turisme va ser inferior, però també molt significativa, situant-se en el 12% l'any 2018, per sota de la del conjunt de l'economia (20,3%).

també s'ha donat al llarg de tot el període 2010-2018. Això obeeix en bona part al fet que la jornada completa, caracteritzada per sous més alts, està més representada pel col·lectiu masculí, mentre que el total d'assalariats inclou les persones que treballen en la jornada parcial -caracteritzada per salaris més baixos- on en sentit contrari és el segment de població femenina el que té un major pes relatiu.

La bretxa salarial en jornada completa al turisme va ser sensiblement inferior a la registrada entre assalariades i assalariats en jornada completa del conjunt de l'economia de la ciutat (19,5%). En aquest tipus de jornada laboral -com passa amb el total de persones assalariades del turisme- els salaris dels homes al sector van ser inferiors als dels assalariats en jornada completa del conjunt de l'economia, en una major proporció que la del col·lectiu femení. Un fet que també es va donar al llarg de tot el període analitzat.

De forma similar al comportament de tots els sectors econòmics, les diferències salarials de gènere més intenses al turisme es van donar, en general, entre els treballadors/es de més edat i grups professionals més ben remunerats. La bretxa es va donar en major o menor mesura en tots els subsectors del turisme, essent la més elevada la registrada a les *Agències de viatges i operadors turístics*. Amb l'excepció d'aquest subsector, a tots els restants es van escurçar les diferències salarials entre dones i homes en jornada completa en relació amb les del total d'assalariats del turisme.

VI. LA CAPACITAT ADQUISITIVA DELS SALARIS AL SECTOR DEL TURISME DE BARCELONA 2010-2018

L'evolució de la capacitat adquisitiva dels salaris en el sector del turisme durant els darrers anys es compara a les taules següents amb la que han seguit les remuneracions mitjanes en el conjunt de l'economia de la ciutat. Les dades corresponents a 2018 es presenten tant en termes nominals com reals (en euros constants de 2010).

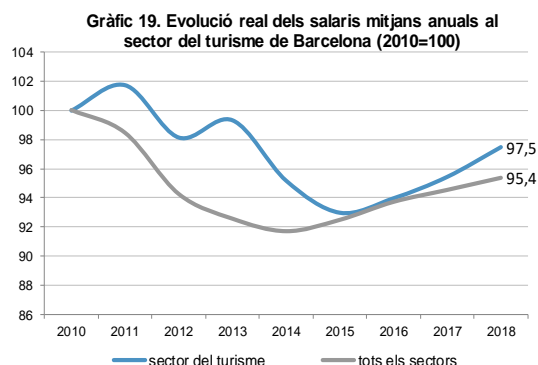
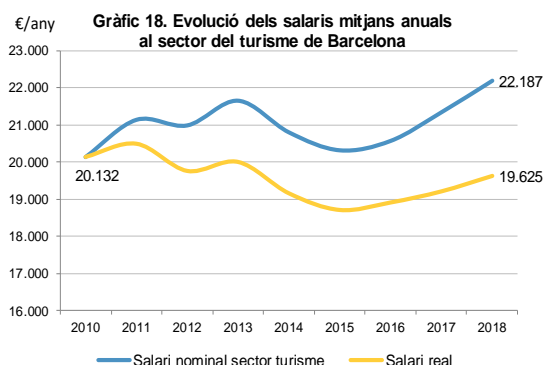
Taula 12. Evolució dels salaris mitjans al sector del turisme de Barcelona. 2010-2018 (€/any)

	2010	2018 (n)	2018 (r)	% (n)	% (r)
Transport del turisme	31.108	35.427	31.336	13,9	0,7
Serveis d'allotjament	21.078	22.746	20.120	7,9	-4,5
Serveis de menjar i begudes	14.460	15.845	14.015	9,6	-3,1
Agències de viatges i operadors turístics	23.795	27.958	24.729	17,5	3,9
Altres serveis de turisme	25.617	24.480	21.653	-4,4	-15,5
SECTOR TURISME	20.132	22.187	19.625	10,2	-2,5
Rest sectors	28.692	30.920	27.349	7,8	-4,7
Tots els sectors	27.818	29.996	26.533	7,8	-4,6

n: nominal, r: real

Els salaris mitjans anuals dels treballadors al sector del turisme de Barcelona van créixer un 10,2% en termes nominals entre 2010 i 2018. Tanmateix, en termes reals –tenint en compte la inflació– van registrar un descens del 2,5% en el conjunt del període, tot i que més contingut que el de la resta de sectors. Després de la tendència a la baixa –encara que amb oscil·lacions– en els anys de la darrera gran recessió, els salaris reals van tocar fons l'any 2015, iniciant la remuntada un any més tard que a la resta de sectors. Però el repunt alcista

del trienni 2015-2018, lleugerament més intens que el del conjunt de l'economia, no va permetre recuperar la capacitat adquisitiva de 2010.

L'any 2018 es va registrar el comportament més favorable dels salaris del sector de tot el període analitzat, amb l'increment més elevat de la dècada en termes reals (+ 2,1%), més que doblant el registrat pel conjunt de l'economia (+0,9%). La pèrdua d'impuls de la conjuntura econòmica que en aquell moment ja començava a incidir a la ciutat no va impactar tant en el turisme, quan el sector registrava màxims en indicadors de demanda –com nombre de visitants i de pernoctacions hoteleres- que s'anaven superant successivament.

La disminució en termes reals dels salaris mitjans anuals del turisme entre 2010 i 2018 no va ser homogènia en tot el sector. Mentre la pèrdua de capacitat adquisitiva als *Altres Serveis del Turisme* va ser la més intensa (-15,5%) i la registrada als *Serveis d'Allotjament* (-4,5%) i de *Menjar i begudes* (-3,1%) també superava lleugerament la mitjana, els guanys salarials mitjans anuals al *Transport* pràcticament es van estabilitzar en relació amb el 2010 en termes reals (+0,7%), mentre que les *Agències de viatges* van presentar l'evolució més favorable en aquest període, amb un increment del poder adquisitiu dels salaris del 3,9%.

Una evolució que cal matisar davant dels resultats que es deriven de la MCVL en termes de salari/dia. En aquest sentit, l'increment en termes nominals entre 2010 i 2018 (+5,2%) es va reduir pràcticament a la meitat respecte al registrat en termes de guanys anuals i va ser inferior al registrat per la resta de sectors. Addicionalment, la pèrdua de capacitat adquisitiva de les remuneracions mitjanes diàries al sector entre 2010 i 2018 va ser del 6,9%, prou més elevada que l'observada en termes de guanys anuals i més intensa que la registrada per la resta de l'economia.

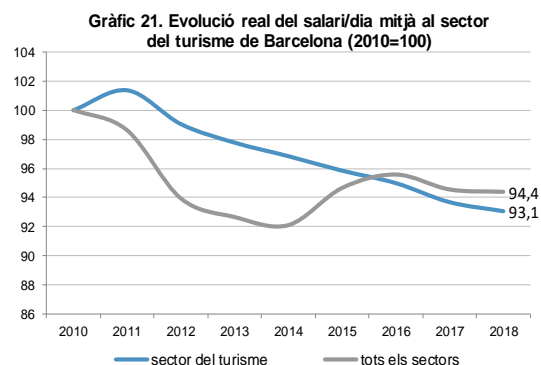
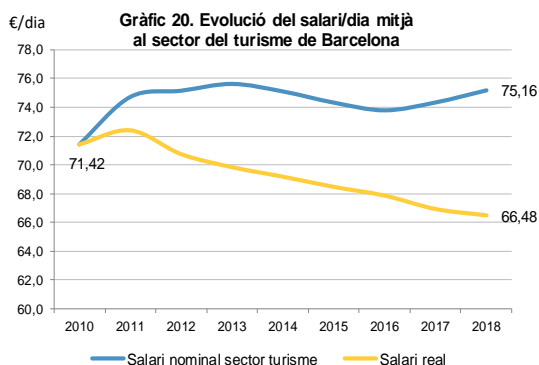
Taula 13. Evolució dels salaris mitjans al sector del turisme de Barcelona. 2010-2018 (€/dia)

	2010	2018 (n)	2018 (r)	% (n)	% (r)
Transport del turisme	99,89	107,51	95,09	7,6	-4,8
Serveis d'allotjament	64,91	70,04	61,95	7,9	-4,6
Serveis de menjar i begudes	54,91	57,25	50,64	4,2	-7,8
Agències de viatges i operadors turístics	75,01	85,83	75,92	14,4	1,2
Altres serveis de turisme	95,01	86,16	76,21	-9,3	-19,8
SECTOR TURISME	71,42	75,16	66,48	5,2	-6,9
Resta sectors	92,12	98,59	87,20	7,0	-5,3
Tots els sectors	90,24	96,27	85,15	6,7	-5,6

n: nominal, r: real

De fet, les remuneracions al turisme en termes de salari/dia han evolucionat a la baixa de forma sostinguda des de 2011. A la vegada, el que això implica és que els repunts salarials observats al sector en termes de guanys anuals fins al 2018, especialment en el darrer trienni, han obeït a increments de la intensitat laboral. És a dir, les persones assalariades del sector van anar augmentant el nombre de jornades equivalents treballades a l'any, i ho van fer a un ritme superior al del conjunt de l'economia.

L'anàlisi en termes de salari/dia mitjà mostra que, entre 2010 i 2018, la pèrdua de la capacitat adquisitiva dels salaris va afectar a tots els subsectors del turisme amb l'excepció de les *Agències de viatge*, que van registrar novament l'evolució més favorable amb un lleuger increment dels salaris reals en relació amb el 2010 (+1,2%). Als *Altres serveis de turisme* el salari/dia va patir un retrocés de gairebé el 20% i les pèrdues de capacitat adquisitiva als *Serveis de menjar i begudes* i *Transport* van ser de prop del 8% i 5%, respectivament. Als *Serveis d'allotjament* es va registrar la disminució del salari/dia en relació amb el 2010 més similar a l'observada en termes de guanys anuals, donat que la intensitat laboral es va mantenir relativament estable en el període.

Per altra banda, de forma similar al comportament del conjunt de l'economia de la ciutat, les remuneracions anuals mitjanes de les dones al turisme al llarg del període 2010-2018, tot i mantenir-se en tot moment per sota de les dels homes, van experimentar un repunt més intens en termes nominals que el del col·lectiu masculí. En termes reals, la capacitat adquisitiva dels homes assalariats al sector es va reduir (-5,9%) mentre que la de les dones va augmentar moderadament (+2,5%). Com ja se sap, la sortida de la crisi va afavorir en major mesura al col·lectiu masculí en termes de reducció d'atur, si bé la major incorporació al mercat de treball va tenir com a contrapartida salaris més baixos.

Taula 14. Salaris mitjans al turisme a Barcelona per sexe. 2010-2018 (€/any)

	2010	2018 (n)	2018 (r)	%(n)	%(r)
Dones	17.196	19.932	17.630	15,9	2,5
Homes	22.492	23.918	21.156	6,3	-5,9

n: nominal, r: real

L'evolució de les remuneracions salarials anuals mitjanes al sector turisme entre 2010 i 2018 va ser més favorable que la registrada al conjunt de l'economia per ambdós sexes, on el salari de les dones va retrocedir moderadament en termes reals (-1,4%) i el dels homes va patir una caiguda de poder adquisitiu (-7,2%) superior a la del col·lectiu masculí del sector.

Tanmateix, l'anàlisi en termes de salari/dia corregeix de nou els resultats i posa de manifest que al sector del turisme s'ha produït una pèrdua de capacitat adquisitiva entre 2010 i 2018 per a ambdós sexes, tot i que més continguda en el cas del col·lectiu femení (-3,3%) que en el masculí (-9,2%).

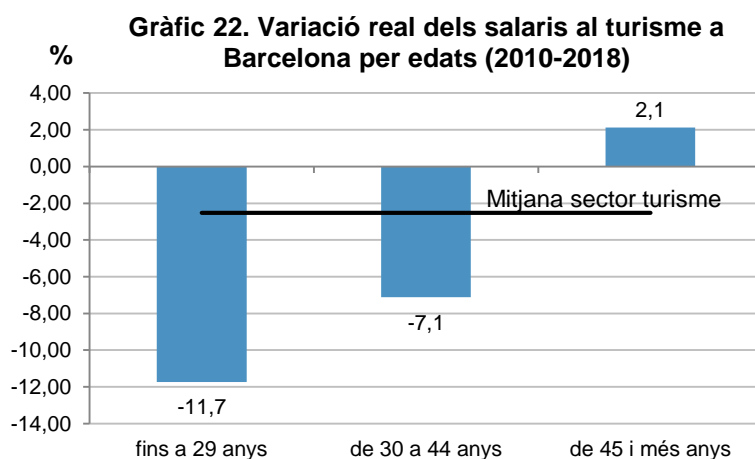
Taula 15. Salaris mitjans al turisme a Barcelona per sexe. 2010-2018 (€/dia)

	2010	2018 (n)	2018 (r)	% (n)	% (r)
Dones	63,73	69,67	61,62	9,3	-3,3
Homes	77,07	79,15	70,01	2,7	-9,2

n: nominal, r: real

En el cas de les dones, la pèrdua de poder adquisitiu del salari/dia de les assalariades al turisme en el període 2010-2018 va ser molt similar a la que presenta el col·lectiu femení al conjunt de l'economia (-3,1%). Però la davallada del salari/dia dels homes en termes reals en relació amb el 2010 va ser més intensa encara que la que va patir el col·lectiu masculí a la resta de l'economia (-7,4%). A la vegada, la comparació d'aquests resultats amb l'evolució en termes de guanys anuals indica que la intensitat laboral de les dones del sector durant el període 2010-2018 es va incrementar en major mesura que la dels homes, si bé segueix essent més reduïda.

Adicionalment, la pèrdua de poder adquisitiu dels salaris del sector entre 2010 i 2018 a Barcelona no va afectar per igual a tots els grups d'edat, sinó que el retrocés de les remuneracions es va concentrar especialment en els estrats de població més jove. Els guanys salarials anuals mitjans dels assalariats al turisme de fins a 29 anys van caure un 11,7% en relació a 2010, mentre que els més experimentats (de 45 i més anys), van experimentar un petit augment de capacitat adquisitiva (+2,1%).

En relació amb la nacionalitat de les persones assalariades del sector del turisme, les remuneracions anuals dels de nacionalitat espanyola van ser molt més elevades que les dels estrangers al llarg de tot el període, però van registrar el 2018 una pèrdua de capacitat adquisitiva en relació amb el 2010 (-6,8%) lleugerament més intensa que la dels assalariats

espanyols del conjunt de sectors econòmics (-5,7%). En canvi, amb uns salaris mitjans situats més del 40% per sota de la mitjana de l'economia, les remuneracions anuals dels estrangers del sector al llarg del període es van incrementar en termes reals de (+9,2%), de forma relativament més continguda que les dels estrangers del conjunt de sectors (+12,8%).

Taula 16. Salaris mitjans al turisme a Barcelona per nacionalitat. 2010-2018 (€/any)

	2010	2018 (n)	2018 (r)	% (n)	% (r)
Espanyols	22.858	24.072	21.292	5,3	-6,8
Estrangers	13.884	17.140	15.161	23,5	9,2

n: nominal, r: real

Finalment, pel que fa a l'evolució de les remuneracions anuals mitjanes en funció del tipus de contracte i jornada, les dades posen de manifest una pèrdua de poder adquisitiu de les persones assalariades al sector del turisme en les tipologies predominants, tant en la modalitat de contractació indefinida (-7,1%) com en la jornada completa (-6,6%). Una pèrdua de capacitat adquisitiva que ha estat lleugerament més intensa que la registrada per aquestes tipologies de contractació –de remuneracions relativament més elevades que la resta- en el conjunt de l'economia entre 2010 i 2018 (-6,6% i -4,9%, respectivament).

En canvi, en les tipologies contractuals menys remunerades com la jornada parcial, les retribucions anuals han registrat un creixement al conjunt del període 2010-2018 que ha estat especialment intens al sector del turisme. Malgrat que els nivells retributius s'han mantingut en nivells molt baixos, l'augment de poder adquisitiu al sector en relació amb el 2010 (+15,6%) ha estat superior a l'experimentat pels assalariats amb aquest tipus de jornada al conjunt de l'economia (+4,1%).

Taula 17. Salaris mitjans al turisme a Barcelona per tipus de jornada. 2010-2018 (€/any)

	2010	2018 (n)	2018 (r)	% (n)	% (r)
Jornada Completa	24.549	25.933	22.938	5,6	-6,6
Jornada Parcial	10.236	13.380	11.835	30,7	15,6

n: nominal, r: real

L'anàlisi en termes de guanys salarials per dia presenta resultats similars pel que fa a les modalitats de contractació més ben remunerades i confirma la pèrdua de poder adquisitiu que han patit entre 2010 i 2018 la major part de les persones assalariades al sector del turisme, tant amb un contracte indefinit (-6,2%), com en jornada completa (-7,3%), i en ambdós casos de forma més accentuada que els assalariats amb aquests tipus de contractes al conjunt de l'economia (-5,5% i -4,6%, respectivament).

Taula 18. Salaris mitjans al turisme a Barcelona per tipus de contracte i jornada. 2010-2018 (€/dia)

	2010	2018 (n)	2018 (r)	% (n)	% (r)
Jornada Completa	72,97	76,49	67,66	4,8	-7,3
Jornada Parcial	63,28	69,13	61,14	9,2	-3,4

n: nominal, r: real

Però l'anàlisi en termes de salari/dia de les modalitats de contractació més precàries com els contractes a jornada parcial –a l'entorn del 30% de les persones assalariades del turisme, majoritàriament dones- posa de manifest que, en el període 2010-2018, aquesta tipologia de contractes també va patir una pèrdua de capacitat adquisitiva al sector, de l'ordre del 3,4%, tot i que més continguda que la de jornada completa i inferior també a la registrada en jornada parcial pel conjunt de sectors econòmics (-9%). Quan es comparen aquests resultats amb l'increment de la capacitat adquisitiva obtingut en termes de remuneracions anuals, el que això implica és que aquest va ser degut a l'augment de la intensitat laboral de les persones assalariades del turisme amb jornada parcial -és a dir, van treballar més dies a l'any- però no a millores retributives.

VII. DISTRIBUCIÓ SALARIAL AL SECTOR DEL TURISME DE BARCELONA I D'ALTRES ÀMBITS. EL MILEURISME.

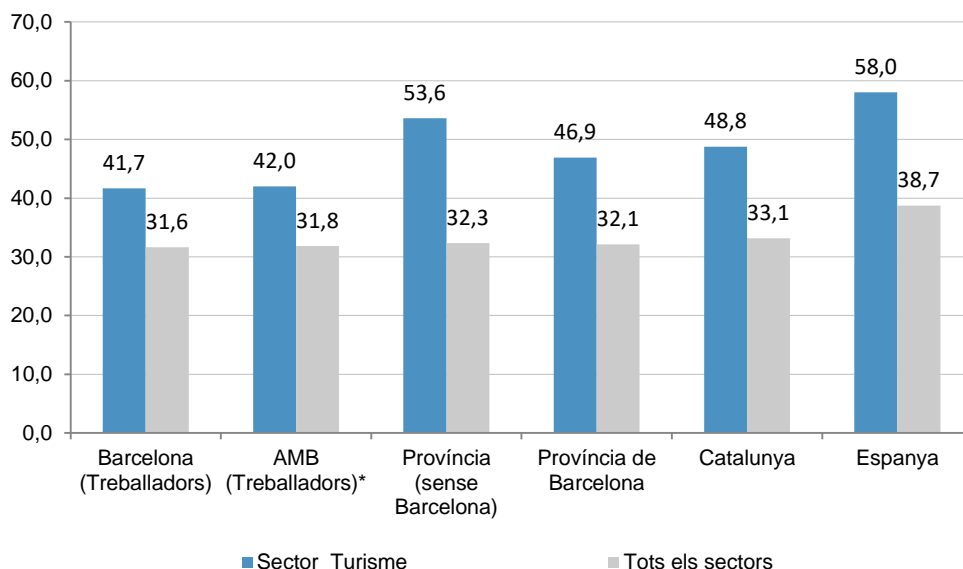
Com és característic en les mesures bàsiques de les distribucions salarials, la mediana al sector del turisme -un valor que al 2018 va ser inferior als 19.500 euros, per sota i per sobre del qual es situa el 50% de les observacions- va ser inferior a la mitjana. Totes dues variables van presentar una evolució alcista en termes nominals entre 2010 i 2018. Però mentre l'evolució de la mitjana va ser negativa en termes reals, reflectint la pèrdua de valor adquisitiu dels salaris del turisme en els darrers anys, la mediana es va estabilitzar, pel fet que com ja s'ha vist, van ser les modalitats de contractació menys remunerades com la jornada parcial les que, en termes de guanys anuals, van veure incrementada la capacitat adquisitiva en aquest període.

Taula 19. Salaris al sector del turisme a Barcelona (€/any)

	Total		Variació (%) 2010-2018	
	2010	2018	nominal	real
Mitjana	20.132	22.187	10,2	-2,5
Mediana	17.217	19.473	13,1	0,0

Per tal d'aprofundir en l'anàlisi de les desigualtats salarials, s'analitza la distribució de les remuneracions dels assalariats al sector del turisme de Barcelona segmentant amb la frontera del mileurisme⁷.

**Gràfic 23. Assalariats del turisme com a màxim mileuristes.
Barcelona i altres àmbits (2018)**

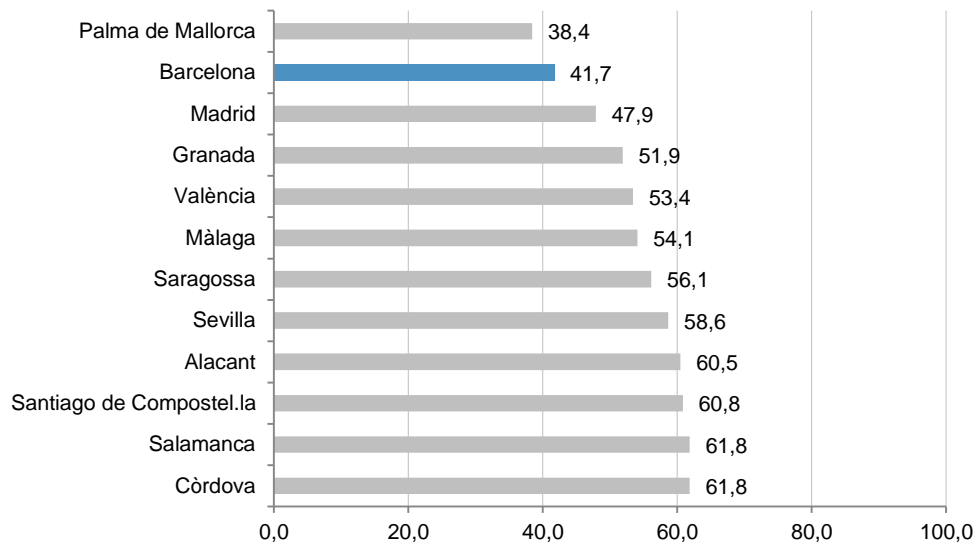
L'explotació de les dades de 2018 mostra com aquest fenomen tan característic del mercat laboral d'ençà la recuperació de la darrera crisi econòmica està particularment estès al sector del turisme. A Barcelona, més de quatre de cada deu persones assalariades que treballaven al sector va rebre, com a màxim, uns ingressos salarials de 1.000 euros nets als mes; un percentatge deu punts superior al registrat pel conjunt de sectors econòmics de la ciutat, de forma similar a l'àmbit que formen els municipis de l'Àrea Metropolitana.

A la resta d'àmbits analitzats, el pes del mileurisme en el turisme encara va ser superior, posant de manifest com s'ha estès aquest fenomen en un sector caracteritzat pels baixos nivells salarials. A la demarcació de Barcelona, el percentatge es va enfilars a gairebé el 47% i el biaix respecte al conjunt de l'economia es va eixamplar considerablement. Les ràtios més elevades es van registrar a Catalunya (48,8%) i especialment al conjunt d'Espanya (58%).

Comparant Barcelona amb les capitals i punts turístics urbans més importants d'Espanya, la ciutat millora relativament la seva posició respecte al rànquing de salaris mitjans del sector. El percentatge d'assalariats que com a màxim van ser mileuristes al sector del turisme de Barcelona en 2018 va ser inferior a gairebé tota la resta de ciutats, només per darrera de Palma de Mallorca, que va registrar el percentatge més baix, de forma coherent amb el seu nivell salarial mitjà, el més elevat de les urbs analitzades.

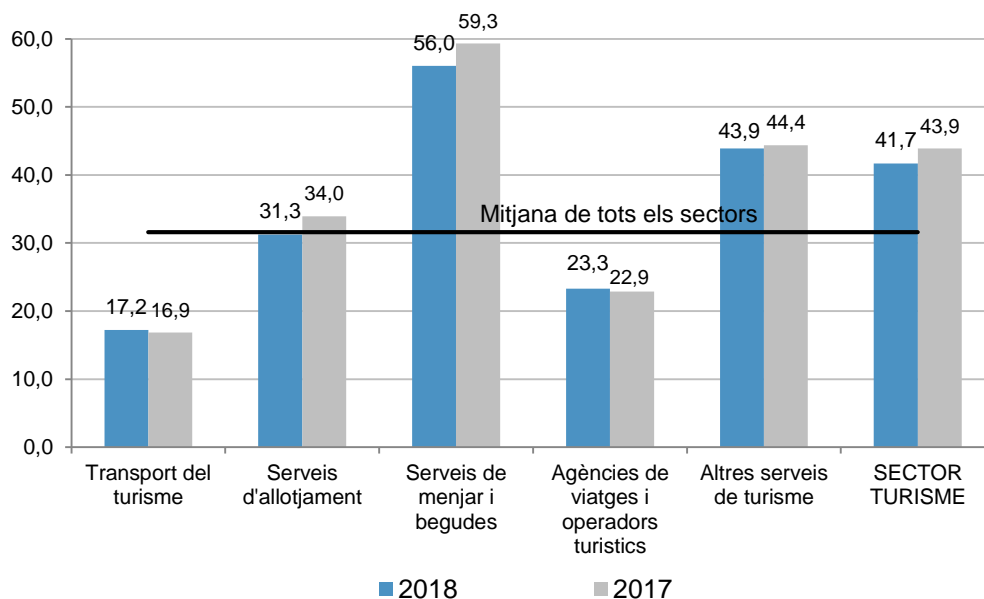
⁷ Són mileuristes les persones que ingressen al voltant de mil euros nets al mes. Per als anys 2017 i 2018, el càlcul del nombre d'assalariats amb aquest nivell d'ingressos nets s'ha fet a partir de la informació de la pròpia MCVL relativa a les retencions a compte d'IRPF i les deduccions per contribucions a la Seguretat Social a càrrec del treballador.

**Gràfic 24. Assalariats del turisme com a màxim mileuristes.
Barcelona i altres ciutats. 2018 (%)**

Per altra banda, la desigualtat en la distribució salarial al sector del turisme de Barcelona va ser menys accentuada que a Madrid, on malgrat registrar-se remuneracions mitjanes més elevades, el percentatge d'assalariats concentrats per sota de la frontera del mileurisme va ser més de sis punts percentuals superior al de la capital catalana.

**Gràfic 25. Assalariats del turisme com a màxim mileuristes.
Barcelona 2018 (%)**

Per sectors, les diferències va ser notables. Els *Serveis d'allotjament* van ser la branca del turisme amb una proporció d'assalariats com a màxim mileuristes més similar a la mitjana del conjunt de l'economia. Els percentatges més reduïts es van donar, lògicament, al *Transport* i les *Agències de viatges i operadors turístics*, els subsectors on es van registrar les remuneracions mitjanes més elevades.

A l'altre extrem, als *Altres serveis del turisme* i especialment als *Serveis de menjar i begudes*, el mileurisme va registrar els percentatges més elevats. En aquest últim subsector –el que concentra el major nombre de treballadors del turisme- prop de sis de cada deu persones assalariades va percebre com a màxim mil euros al mes, una proporció que es va reduir lleugerament el 2018, però que va ser encara gairebé vint-i-cinc punts percentuals superior a la del conjunt de l'economia.

VIII. NOTA METODOLÒGICA

Les anàlisis que es presenten en aquest informe es deriven de l'explotació de la Mostra Continua de Vides Laborals (MCVL), una mostra aleatòria del 4% del total de registres o microdades individuals anonimitzades de la Seguretat Social, complementades amb informació provinent del padró municipal i del Model 190 de l'Agència Estatal d'Administració Tributària –Resum anual de Retencions i Ingressos a Compte de l'IRPF- la informació del qual inclou totes les rendes subjectes a IRPF, també les que estan per sota del mínim exempt. Els arxius de la MCVL que es fan servir són tres: el de persones, el fiscal i el d'afiliacions.

L'aprofitament estadístic es fa seguint el següent procés:

- Al fitxer de Persones es troben tots aquells que han tingut alguna relació (episodis) amb la Seguretat Social l'any de referència. Del fitxer de persones s'exclouen els duplicats.
- Del fitxer Fiscal es consideren només els ingressos per compte d'altri (per tant no es tenen en compte percepcions per atur, jubilació, etc.). S'exclouen els duplicats de persona i entitat pagadora, preservant l'ingrés total de l'any rebut per cada perceptor pel(s) contracte(s) vigent(s) l'any de referència (percepció íntegra –dinerària- més percepcions en espècie valorades).
- Del fitxer d'Afiliacions es fa una selecció dels episodis de vinculació amb la Seguretat Social (contractes) de treballadors del Règim General que estan vigents en el moment de fer l'extracció de l'arxiu de l'any de referència. En l'arxiu original es troben tots els episodis des de 1967. Si un treballador té més d'un contracte vigent es selecciona el que té més durada.
- Es fusionen els arxius de persones, fiscal i d'afiliació, conservant l'ingrés total a l'any de referència.
- Es filtra la informació amb el codi de compte de cotització domiciliat a Barcelona.

El concepte salarial que es recull correspon a valors bruts anuals, és a dir, la percepció abans de practicar la retenció a compte de l'IRPF o les contribucions a la Seguretat Social a càrrec del treballador. La informació correspon a tots els assalariats del Règim General de la Seguretat Social, amb l'excepció dels treballadors de la llar. Els resultats de salari brut per dia es calculen per jornada equivalent, és a dir, tenint en compte, si s'escau, la dedicació parcial que fixin els contractes. La dedicació parcial es deriva de la declaració obligatòria d'aquesta dada per part de l'ocupador al donar d'alta al treballador.

A diferència de la sèrie d'informes generals sobre salaris dels residents a Barcelona realitzats anualment per l'OMD, en aquesta ocasió l'estadística es desenvolupa per als treballadors amb un lloc de treball localitzat a Barcelona, és a dir, l'explotació correspon a l'ocupació interior –quan el compte de cotització està domiciliat a la ciutat- independentment del lloc de residència del treballador. De la mateixa manera, s'han obtingut resultats per al conjunt de municipis de l'Àrea Metropolitana de Barcelona de més de 40.000 habitants. I com en informes anteriors, les dades de Catalunya i Espanya s'han utilitzat puntualment a efectes comparatius, així com les d'altres punts turístics importants.

El detall sectorial es basa en la classificació oficial CCAE-2009. S'ha treballat amb la màxima desagregació possible que permet la MCVL (3 dígits).

Aquest fet dificulta encara més una delimitació del sector del turisme que ja és complexa per se –amb branques que formen part de diverses seccions i divisions de serveis- pel fet de no poder treballar amb el nivell de desagregació de 4 dígits.

Les dificultats en la delimitació del sector fan que l'aproximació treballada en aquest informe pugui representar una infravaloració de l'activitat generada pel turisme, en no considerar altres activitats econòmiques que en part poden contribuir a l'activitat del sector, i a la vegada una sobreestimació, en la mesura que les branques considerades no desenvolupen la seva activitat exclusivament per al sector turístic.

En la delimitació del sector s'inclouen les següents divisions i grups d'activitat (CCAIE 2009):

-Transport del turisme: 491 (Transport interurbà de passatgers per ferrocarril), 493 (Altres tipus de transport terrestre de passatgers), 501 (Transport marítim de passatgers), 503 (Transport de passatgers per vies de navegació interiors) i 511 (Transport aeri de passatgers).

-Serveis d'allotjament (55): 551 (Hotels i allotjaments similars), 552 (Allotjaments turístics i altres allotjaments de curta durada), 553 (Càmpings) i 559 (Altres tipus d'allotjaments).

-Serveis de menjar i begudes (56): 561 (Restaurants i establiments de menjars), 562 (Provisió de menjars preparats per a celebracions i altres serveis de menjars) i 563 (Establiments de begudes).

-Activitats d'agències viatges, operadors turístics i altres serveis de reserves (79): 791 (Activitats de les agències de viatges i operadors turístics) i 799 (Altres serveis de reserves i activitats que s'hi relacionen).

-Altres serveis de turisme: 823 (Organització de convencions i fires de mostres), 900 (Activitats de creació, artístiques i d'espectacles), 910 (Activitats de biblioteques, arxius, museus i altres activitats culturals), 920 (Activitats relacionades amb els jocs d'atzar i les apostes) i 932 (Altres activitats recreatives i d'entreteniment).

Cadascun d'aquests cinc grans subsectors en que s'ha desagregat l'activitat turística es creua amb variables de caracterització personal (sexe, edat, nivell d'estudis, nacionalitat), tipus de contracte (indefinit o temporal), de jornada (completa o parcial), grup professional del lloc de treball i dimensió del centre de treball, i s'indiquen els casos en que la mostra amb que es treballa és inferior a les 100 observacions.

Finalment, el tractament per passar de l'evolució salarial nominal a l'evolució real aplica com a deflactor l'IPC de la província de Barcelona.